

Ñiîñîáû âû:èñëáíèÿ íîðìàëüíîãî ðàññîðáäáëáíèÿ

ĭ .Í .Ăóáí åð

infoscope@writeme.com

<http://learn.at/infoscope>

<http://read.at/infoscope>

<http://now.at/infoscope>

Í í ðì àèúí í ā ðāñī ðāāāéáí èá - í áí í èç ñàì ú õ ðāñī ðī ñòðáí áí í ú õ á ñòàðèñðè-ñēí é í ðàèðèèá. Èðí ì á òí áí, óóí èòèý $\Phi(x)$ ñò àí ààðò í í áí í í ðì àèúí í áí ðāñī ðāāāéáí èý (ñ í óèááú ñðāáí èì è áàèí è-í í é àèñī áðñè áé), çàāāāāì àý ó í ðì óèí é

$$\Phi(x) = \int_{-\infty}^x \varphi(t) dt, \text{ áāā } \varphi(t) = \exp(t^2/2)/\sqrt{2\pi},$$

áí çí èèááò áí ì í í æāñòáá çāāà-, áàè áèèð, èàçàéí ñú áú, í ð ðáí ðèè ááðí ýòí í ñòáé. Ì í æáò áú òì, èì áí í í èç-çà ýòí áí èì ááðñý ðàè ì í í áí ñī í ñī áí á áá áú -èñéáí èý.

Á áàí í í ì ðáèñðà í áñēí èúēí ì áòí áí á, í í çáí èýþ ù èð áú -èñéýòú $\Phi(x)$, ñðāáí èáàþ òñý í í óñðí é-èáí ñðè è ñēí ðí ñðè áí ñðèæáí èý çāāáí í í é òí -í í ñðè. Áí èúø àý -àñðú áú áí áí á í ñī í ááí à í à ðáçóèüðàðò ì àø èí í ú õ ýēñī áðèì áí òí á, äèý -ááí àèáí ðèðì ú áú èè ðāàèèçí ááí ú í à ýçú èá Ñè.

Í ñí í áí ú á ðàçéí æáí èý

Á ýòì í àðáððàð á í òì ñáí ú àèáí ðèòì ú, í íçáí èýþ ù èá, á í ðèí òèí á, áú-èñéýðü $\Phi(x)$ ñ í ðì èçáí èúí í é òí-íí ñòþ: í ø è á è è àñáááá áí çí è èáþ ò èç-çà èí í á-í í é ðàçðýáí í ñè. Àèáí ðèòì ú í ñí í ááí ú í á ðàçéí æáí è è á ðýáú Òáééí ðà è òáí í ú á áðí á è ò óí è ò è é, ñáýçáí í ú ò ñ $\Phi(x)$ í ðì ñòú í è ñí í òí í ø áí è ýì è. Ñòðóéòóðà àñáð ýðèð àèáí ðèòì í á í í èñú áááðñý á í ðèéí æáí è è $\mathbf{A}$; èí áú í á Ñè ñí ááðæàðñý á í ðèéí æáí è ýò $\mathbf{\hat{A}}$ è $\mathbf{\tilde{A}}$.

Ááðí ýòí, í àèáí èáá èçááñòí ú ì è ñí í òí í ø áí è ýì è, í íçáí èýþ ù è ì è áú-èñéýðü $\Phi(x)$ ñ í ðì èçáí èúí í é òí-íí ñòþ, ýáèýþ ðñý

$$\Phi(x) = 0.5 + I(x),$$

$$(1) \quad I(x) = \int_0^x \varphi(t) dt = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \sum_{n \geq 0} \frac{(-1)^n x^{2n+1}}{2^n n! (2n+1)}.$$

Ýòì ðàçéí æáí è á èááéí í í è ó-è òü, èí ðááðèðóý í í-èáí í í ðàçéí æáí è á Òáééí ðà á í ó è á ò óí è ò è è $\exp(-x^2/2)$. Òí ðý í ðè ýòì í í è ó-ááðñý çí á è í áðáí áí í ú é ðýá, í áðáú é í ðáðí ø áí í ú é ááí-èáí í á ýáèýáðñý, áí í áú á áí áí ðý, ááððí á é áðáí è ò á é áèý í ñòàðèà, ò.è. ááí-èáí ú í í í í òí í í í óáú ááþ ò, è è ø ú í á-èí áý ñ í á è í òí ðí áí. Òáí í á í áí áá, áí áí èúí í èááéí óáááèòüñý á òí, ð-òí í ðè $\epsilon < 1/\sqrt{2\pi} = 0.3989\dots$ ýòì í ðèýòí í á ñáí èñòáí è ì ááð ì áñòí. Á ðàè èàè á èþ áí é í ðàèðè-áñéí é çááá-á $\epsilon \ll 0.1$, í í æí í ñ-èðàðü, ð-òí áñèè áú í í èí áí í í áðááí ñòáí

$$(2) \quad \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \frac{|x^{2n+1}|}{2^n n! (2n+1)} \leq \epsilon,$$

òí ñòí ì á ñ í áðáú ò-èáí í á ðýáá áí ñòááèýáð $I(x)$ ñ òí-íí ñòþ ϵ (áñèè, èí í á-í í, í á ó-èòü ááðü í á è í í èáí è á í ø è á é è).

Àèáí ðèòì I. Ýòì ò àèáí ðèòì í ñí í áú áááðñý í á ðàçéí æáí è è (1). Í áðàðèðà áí è ì áí è á: í ðè ñ-ì áú í í èí áí è è ø ááá I2 í áðáí áí í áý ñ ðááí á 2n, ðàè-ðí t çááñü ááèèðñý áñá-ðàè è í á 2ⁿn!. ðàçéí æáí è á (1) áú èí èñí í èüçí ááí í á àèáí ðèòì á 272 [12], èí òí ðú é, í áí á èí, çí à-èðáèúí í ì áí áá ýéí í í áí, ð-áí í è æáñéááþ ù áý ááðñý.

- I1. Íí èí æèðü t=sum=x; x2=x*x; m = 2.
- I2. Íí èí æèðü t=-x2*t/m; s=sum; sum=s+t/(m+1); m=m+2.
- I3. Áñèè |s-sum| > e, òí í áðáéòè è I2.
- I4. Íí èí æèðü $\Phi = 0.5 + \text{sum}/\sqrt{2\pi}$.

Ì áí áá èçááñòí ú ì è, í í ñòí èü æá í ðì ñòí í í è ó-ááí ú ì è, èàè (1), ýáèýþ ðñý ñí í òí í ø áí è ý

$$\Phi(x) = 0.5 + \varphi(x)\overline{R}(x)$$

$$(3) \quad \bar{R}(x) = I(x)/\varphi(x) = \sum_{n \geq 0} t_n, \text{ \textit{ááá} } t_n = \frac{x^{2n+1}}{(2n+1)!}.$$

Ýóí ðàçéí æáí èá äëý $\bar{R}(x)$ í íæíí í íéó-èòü í í-éáí í úí èí ðāāðèðí àáí èáí ðýāā Òáééí ðā ó óí èòèè $\varphi(x)/\varphi(t)$ á í óéā. Äëý í ñòàðèā $\bar{R}_n$ ðýāā (3) ñí ðāāāéèāú í óáí èè

$$t_n \exp\left(\frac{x^2}{2n+6}\right) \leq \bar{R}_n \leq t_n \exp(x^2),$$

í í ýòí ò ó í óáí èā Φ_n í ø è áéè è í āðáí è-áí èý äëý $\Phi(x)$ óáí àéāðáí ðýāð í áðāááí ñòáó

$$(4) \quad t_n \exp\left(\frac{-x^2(n+2)}{2n+6}\right) \leq \Phi_n \leq t_n.$$

Í áðāááí ñòāā (2) è (4) í í èāçú āāð ò, -ðí ñéí ðí ñòü ñóí àèí í ñèè ðàçéí æáí èé (1) è (3) í āāāāð ñ ðí ñòí í x.

Äéáí ðèòí T. Ýóí ò àéáí ðèòí í ñí í ááí í á ðàçéí æáí èè (3). Á ðāáí ðāð [1, 11] á áí àéí àè-í í í àéáí ðèòí á í á ø āāā T1 í ðí èçáí àèòñý í ðèñáí áí èā t = sum = |x| × exp(-x²/2)/√2π ñ í -áāèáí úí èçí áí áí èáí ø āāā T4. Òàé èàé, í áí àéí, ø āā T3 ðāí í á èçí áí áí, óñéí àèáí í ñòáí í āā í èāçú āāðñý |s_{n+1} - s_n| < ε × exp(x²/2)/√2π, -ðí, ñí àéāñí (4), í á āāðáí ðèðóáð í áí áóí àèí óð òí -í í ñòü áú -èñéáí èý $\Phi(x)$. Òáí í á í áí áā, áñèè áú -èñéáí èā $\Phi(x)$ í ðí èçáí àèòñý ñí í àø èí í í é òí -í í ñòüð (è í àø èí í ú é í óèü áí ñòàðí -í í àè) è í ø è áéèá í ðè áú -èñéáí èè ýéñí í í áí òú í á ñèèø èíí áāèèèè, àéáí ðèòí ú á [1, 11] āāð ò á í ðāāāéèā ò í ðāñðāāéáí èý -èñāé ñ í èāāāð ù áé çáí ýòí é í ðāāèèúí ú é ðàçóèüðàð.

- T1. Ííèíæèðü t = sum = |x|; x² = x*x; n = 3.
- T2. Ííèíæèðü t = x²*t/n; s = sum; sum = s+t; n = n+2.
- T3. Áñèè |sum - s| > ε, íāðāéèè è T2.
- T4. Ííèíæèðü $\Phi = 0.5 + \text{sign}(x) * \text{sum} * \exp(-x^2/2) / \sqrt{2\pi}$.

Áí ò àú á í áí í ðàçéí æáí èá ó óí èòèè $\bar{R}(x)$, èí òí ðí á í íæíí í ðèí áí ýòü äëý áú -èñéáí èý $\Phi(x)$ í ðè í ááí èüø èð x:

$$(5) \quad \bar{R}(x) = \frac{x}{1} - \frac{x^2}{3} + \frac{2x^2}{5} - \frac{3x^2}{7} + \frac{4x^2}{9} - \dots$$

Ýòó óáí í óð äðí áú í íæíí í íéó-èòü ðàçí úí è ñí í ñí áàí è (ñí ., í áí ðèí áð, [2,3]). ×éáí ú áā çááí úāā àèüðāðí èðóð ò è í í òí ò ó òāðāèðāð ñóí àèí í ñèè áā í í áóí áýü èð äðí ááé áí áí èúí í ñéí æáí. Í áí àéí, äëý í í áí í ñéááí áàðāéúí í ñèè í í áóí áýü èð äðí ááé ñ -áðí úí è í í í áðáí è í íæíí í í èāçáðü, -ðí áā -áðí ú á -éáí ú ñóí áýòñý é $\bar{R}(x)$ í í í í òí í í í áí çðāñðāý, à í á-áðí ú á - í í í òí í í í óáú āāý. Í í ýòí ò í í áóèü ðàçí í ñèè |w_{2n-2}-w_{2n}| áāóó ñí ñááí èð í í áóí áýü èð äðí ááé ýòí é í í áí í ñéááí áàðāéúí í ñèè í óáí èāāāð ñāáððó óééí í áí èá èāæáí é èç í èð í ò $\bar{R}(x)$.

Äéáí ðèòí S. Á ááí í í í àéáí ðèòí á, í ñí í ááí í í í í á ðàçéí æáí èè (5), äëý í í éó-áí èý í í áí í ñéááí áàðāéúí í ñèè í í áóí áýü èð äðí ááé ñ -áðí úí è í í í áðáí è í ú í ðí èçáí àèí í á

èàæáíí àèðéà òèèèà áú ÷èñéáí èà āāóó í ÷āðāáí ú ó í í āóí äýù èð äðí ááé; ñí í ðāāðñðāóð ù āā ðāéóðñéáí í ā ñí í òí í ø áí èà äèý ñæàðí é äðí áé ñèèø èí ì ñéí æí í è í í òí í ó í ā èñí í èüçí āáí í .

- S1. Ííèíæèðú $x^2 = x*x$;
- S2. /* Áú ÷èñéáí èà í í āóí äýù èð äðí ááé ñ í í í āðāì è 0 è 2:
  - í ðāāí āðāí ā ñí ñ òí ýí èà òèèèà */
  - rho = 1/(3-x2); sum = |x|*rho;
  - term = x2*sum; rho=3*rho; s = sum = 3*sum; n = 1;
- S3. /* Áú ÷èñéáí èà ÷āðí í é (èí āāā x2 < 0)
  - èèè í ā ÷āðí í é (x2 > 0) í í āóí äýù áé äðí áé */
  - Ííèíæèðú n = n+1; r = x2*m/(4*n*n-1); rho=1/(1+r*rho);
  - term=(rho-1)*term; t = s; s=sum; sum=sum+term;
  - x2=-x2;
- S4. Áñèè x2 < 0 (ð.á. í ā øāāā S3 áú ÷èñéýèāñú í ā ÷āðí äý í í āóí äýù äý äðí áú), òí í āðāéòè é øāāó S3.
- S5. /* Íðí āāðèà òí ÷í ñðè */ Áñèè |s-t| > ε èèè |s-sum| > ε, í āðāéòè é S3.
- S6. Ííèíæèðú $\Phi = 0.5 + \text{sign}(x)*\text{sum}*\exp(-x^2/2)/\sqrt{2\pi}$;
í ā ýòí ðāáí ðā àèāí ðèòí à çèāí ÷èāāðñý.

Ñí í òí í ø áí èý [13]

(6) $w_{n-1} - w_n = (-1)^n (4n-1)(2n-2)! x^{4n-1} / (q_{2n-2} q_{2n}),$

(6'') $q_{2n} = \int_{-\infty}^{\infty} \varphi(t) t^{2n} (t^2 - x^2)^2 dt$

í í èàçú āàð ò, ÷òí í áí áóí àèì í ā ÷èñéí í í āóí äýù èð äðí ááé ðāñðāð ñ ðí ñòí ì x. Í í ýòí ò ðàçéí æáí èà ñèāāóáð í ðèì áí ýòù èèø ù í ðè í ááí èüø èð çí à ÷áí èýø x; ñàì È.Ø áí òí í [13] ðāèí ì áí áóáð í ðèì áí ýòù āáí òí èüéí í ðè x < $\sqrt{3}$.

Áí ñèð í í ð ì ú è ì áèè áāéí ñ ðàçéí æáí èýì è, «èà ÷āñðāí» èí òí ðú ò óóóäø àèí ñú ñ ðí ñòí ì x. Ðāññí í ððèì òāí áðú ñí í òí í ø áí èý, èí òí ðú ā ñ ðí ñòí ì x í í çáí èýð ò áú ÷èñéýòù $\Phi(x)$ āñā áú ñðāā:

(7) $\Phi(x) = 0.5 + \varphi(x)R(x),$

(7'') $R(x) = \int_x^\infty \varphi(t) dt / \varphi(x) = \frac{1}{|x|} + \frac{1}{|x|} + \frac{2}{|x|} + \frac{3}{|x|} + \dots$

Óóí èòèý R(x) í àçú āāāðñý í ò í í ø áí èðì Ì èèèñā. Ðàçéí æáí èà ā òāí í óð äðí áú äèý í āáí áú èí í ðāāéí æáí í àú ā Èàí èāñí ì ā 1805 ā. ×èáí ú çāáí úāá ýòí é òāí í í é äðí áé í ðè x > 0 í í èí æèðāèúú è í í òí ò (ñí ., í áí ðèì áð, [6]) í í āóí äýù èà äðí áé ñ ÷āðí ú ì è í í ì áðāì è ñóí äýòñý é R(x) í í í òí í í í áí çðāñðāý, à ñ í ā ÷āðí ú ì è - í í í òí í í í óáú āàý. Í í ýòí ò ì í áóéú ðàçéí ñðè |w_{n+1} - w_n| āāóó ñí ñāáí èð í í āóí äýù èð äðí ááé ýòí é í í äí ñèāáí āàðāèúí ñðè í òáí èāāð ñāáðóó óèèí í áí èà èàæáí é èç í èð í ð R(x). Í í æí í í í èàçòù, ÷òí èì áàð ì āñòí í òáí èà

$$(8) \quad |w_{n+1} - w_n| \leq \frac{n!}{\prod_{k=1}^n (x^2 + k)},$$

èç èí òí ðí é ñèááóáð, ÷òí ñèí ðí ñòù ñòí àèì í ñðè ðàççéí æáí èý ðãñòáð ñ ðí ñòì ì x.

Àèáí ðèòì L. Á ýòì ì àèáí ðèòì á $\Phi(x)$ áú ÷èñéýáðñý ñ ìíì ì ù ùþ ðàççéí æáí èý ì òí ì ø áí èý Ì èèèñà $R(x)$ á óáí í óþ áðí áú Èàí èàñà (7).

- L1. Ìíèíæèðù $x_2=x*x; y=\exp(-x^2/2)/\sqrt{2\pi}; x_2=1/x^2; \text{sum}=\text{term}=y/|x|; r=s=0; \text{rho}=1.$
- L2. /* Áú÷èñéáíèà ì÷áðááííé ìíáóíäýùáé áðíáè */
 $\text{ííèíæèðù } r=r+x^2; \text{rho}=1/(1+r*\text{rho}); \text{term}=(\text{rho}-1)*\text{term};$
 $t=s; s=\text{sum}; \text{sum}=\text{sum}+\text{term}.$
- L3. /* Ìðíááðèà ðí÷ííñðè */ Áñèè $|s-t| > \epsilon$ èèè $|s-\text{sum}| > \epsilon$, ìáðáéðè è L2.
- L4. Áñèè $x > 0$, ìíèíæèðù $F = 1-\text{sum}$ è ìñðáííáèðù àèáíðèòì.
- L5. Ìíèíæèðù $F = \text{sum}.$

Äèý áú ÷èñéáí èý $\Phi(x)$ ì ðè áí èüø èð x èñí ì èüçóþ ò ðàèæá àñèì ì òí ðè÷áñèè è ðýä

$$(9) \quad R(x) = \sum_{n \geq 0} \frac{(-1)^n (2n+1)!!}{x^{2n+1}},$$

èí ðí ðú é èááéí ìíèó÷èðù, ì ðí èí ðááðèðí ááá ì òí ì ø áí èá Ì èèèñà $R(x)$ ìí ÷áñðýì. Ì ì çàááí ííì ó ϵ ì í áéí í áèðè x_ϵ , ðàéí é, ÷òí ì ðè $x \geq x_\epsilon$, ðýä (9) ìí çáí èýáð áú ÷èñéýòù $\Phi(x)$ ñ òí ÷íí ñòùþ ϵ . Ì áéí, ñ ìíì ì ù ùþ ýòì áí ðýäá í ááí çì í áéí, áí í áú á áí áí ðý, áí ñðè÷ù á èþ áí é çáááí íí é ðí÷èá x ì ðí èçáí èúí í é ðí÷íí ñðè, ìí ýòì ì ó ì ù è í á èññèááóáí àèáí ðèòì, ìí ì í ááí í ù é í á ýòì ì ðàççéí æáí èè.

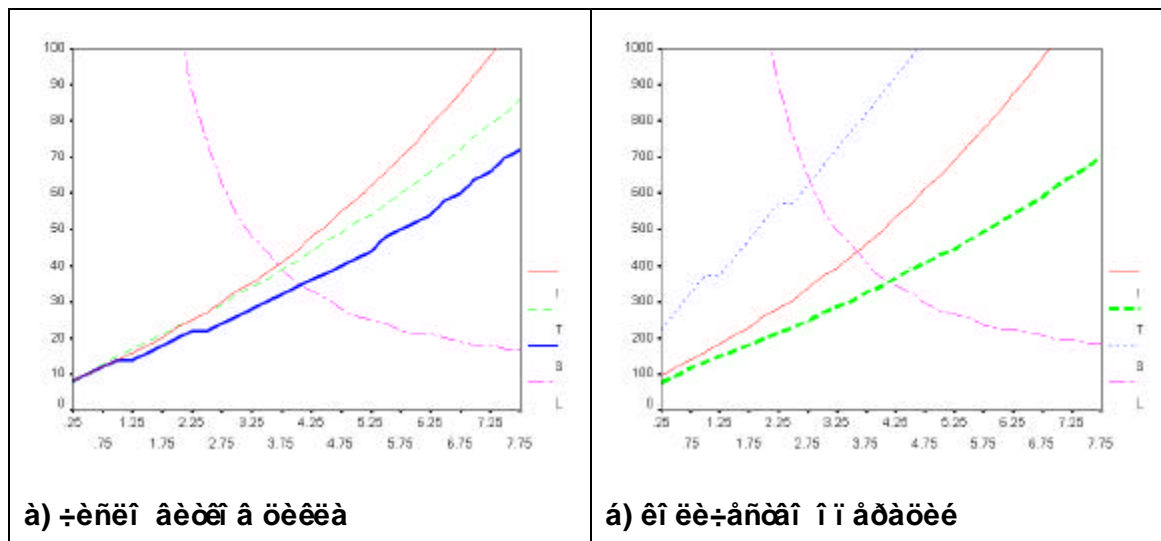
Äèý ì ðí ááááí èý ÷èñéáí í ó ýéñí áðèì áí òí á àèáí ðèòì ù **I, T, S** è **L** áú èè ðááèèççí ááí ù í á Ñè. Á í èæáñèááóþ ù áé ðááèèóá äèý èáæáí áí àèáí ðèòì à á ñòí èáóá N ì ðèáí àèòñý èí èè÷áñðáí "àèðéí á" òèèèà, ìí ððááí áááø èòñý äèý áú ÷èñéáí èý çí à÷áí èý ñ $\epsilon = 0$ äèý í áñèí èüèèð x; ìí ñèí èüèó áñá àèáí ðèòì ù áàèè ì áèí áéí áú á 8 çí àéí á ìí ñèá çàí ýòí é, ñàì è áú ÷èñéáí í ù á çí à÷áí èý ìí óú áí ù. Á ñòí èáóá O ì ðèáí àèòñý ÷èñéí ìí ððááí áááø èòñý ìí áðáðèé. Äèý àèáí ðèòì à **I** ìí ì áú ÷èñéýéí ñù ìí òí ðí óéá $8+11 \times N$, äèý àèáí ðèòì à **T** - ìí òí ðí óéá $14+8 \times N$, äèý **S** - ìí òí ðí óéá $23+25 \times N$, í àéí í áð, äèý **L** - ìí òí ðí óéá $16+10 \times N$. Ì áðáðèèð áí èì áí èá - áñáí ìí áðáðèèð, á òí ì ÷èñéá, ðàèèì, èáè áú çí á ò óí èèè è fabs èèè exp, ì ðèáááðñý ðááí ù é ááñ. Äèý èèèþ ñððáðèáí ù ò óáéá è àèáý ðí÷íí ñòù ì ðèççí áí à áí ñðáðì ÷í é.

x	I	T	S	L
	N	O	N	O
		N	O	N
			N	O

x	I	T	S	L				
0.25	8	96	8	78	8	223	6027	60286
0.50	10	118	10	94	10	273	1507	15086
0.75	12	140	13	118	12	323	694	6956
1.00	14	162	15	134	14	373	391	3926
1.25	16	184	17	150	14	373	259	2606
1.50	18	206	19	166	16	423	180	1816
1.75	20	228	21	182	18	473	137	1386
2.00	23	261	23	198	20	523	108	1096
2.25	25	283	25	214	22	573	88	896
2.50	27	305	27	230	22	573	74	756
2.75	30	338	29	246	24	623	63	646
3.00	33	371	32	270	26	673	54	556
3.25	35	393	34	286	28	723	48	496
3.50	38	426	36	302	30	773	44	456
3.75	41	459	39	326	32	823	39	406
4.00	44	492	41	342	34	873	35	366
4.25	48	536	44	366	36	923	33	346
4.50	51	569	47	390	38	973	31	326
4.75	55	613	49	406	40	1023	28	296
5.00	58	646	52	430	42	1073	26	276
5.25	62	690	54	446	44	1123	25	266
5.50	66	734	57	470	48	1223	24	256
5.75	70	778	60	494	50	1273	22	236
6.00	74	822	63	518	52	1323	21	226
6.25	79	877	66	542	54	1373	21	226
6.50	83	921	69	566	58	1473	20	216

x	I	T	S	L
6.75	88	976	72	590
7.00	93	1031	76	622
7.25	98	1086	79	646
7.50	103	1141	82	670
7.75	108	1196	86	702

Í î ñòðí èì ãðáòè èè, í ððàæàþ ù èá äáí í ú á èç ýòí é ðááèèòú, - èð í ðí ù à áí àèèçèðí áàðú. Í à í èæáñèäáòþ ù èð ðèñóí èàð ñèááà - ñòí éáòú N, ñí ðááà - O.

à) ÷èñéí àèèè á èèèè

á) èí èè÷áñçáí í î áðáòèè

Ì ú àèæèì, ÷òí íí ÷èñéó N àèèèíá èèèèà àèáí ðèðì ú í ðè íá ñèèø èíì áí èüø èð x í ðáèðè÷áñèè íá ðàçèè÷àþ ðñý áí x, í ðèì áðíí ðááí ú ð 3.5, íí ñèá ÷ááí èèæèðóáð àèáí ðèðì **S**. Í à÷èí àý ñ x, í ðèì áðíí ðááí ú ð 4, ááññí í ðí úì èèäáðíì ñðáíí àèðñý àèáí ðèðì **L**. Í í ÷èñéó íí áðáòèè, èí íá÷í, áí èáá àáæí í é ðáðáèðáðèñðèèá, í ðè x áí 4 èèäáðíì ýáèýàðñý àèáí ðèðì **T**, í í ñèá - ñí í áà àèáí ðèðì **L**.

Í î ì èì í ðááí ñòí áñðáà á ñèí ðí ñðè àèáí ðèðì **T** áú áí áí í ðèè÷áððñý í ð **I** è **S** óñòí é÷èáí ñòúþ íí í ðí í ø áí èþ é í àèíí èáí èþ í ø èáéè. Äèý áí èàçàðáèüñðáà áú ñèàçáí í í áí ðááðæááí èý í óáí èì ðãñí ðí ñòðáí ýáí óþ í ø èáéó í èðóáèáí èý.

Í óñòú $\sigma_n^{(i)}$ - í ðí í ñèðáèüí àý í ø èáéà ñ-é ÷áñðè÷í é ñòí ì ú á àèáí ðèðì á **I**, à $\tau_n^{(i)}$ - í ðí í ñèðáèüí àý í ø èáéà t_n . Äèý í ðí ñòí ðú ðí ðááí í èááááí, ÷òí ðí ðááñðááèáí èá óáèú ð ÷èñáè è ááèñðáèý í áá í èì è í ñòú áñðáèýþ ðñý ááç í ø èáí é, à í ø èáéè í èðóáèáí èý áñáð áðèðì áðè÷áñèèò íí áðáòèè í áá ááèñðáèèðáèüí úì è ÷èñèàì è í á ðí ðááí ñòí àýð r. Óí ááà àèý $\sigma_n^{(i)}$ èì ááì ñèááòþ ù áá ñí í ðí í ø áí èá

$$(10) \quad \sigma_{n+1}^{(i)} = \frac{s_n}{s_n + t_{n+1}} \sigma_n^{(i)} + \frac{t_n}{s_n + t_{n+1}} \tau_n^{(i)} + r,$$

î ðè ÷àì

$$(11) \quad \tau_{n+1}^{(i)} = \tau_n^{(i)} + \chi_{x^2} + 3r,$$

ääå χ_{x^2} - î ðí î ñèðàèúí àÿ î ø èáéà ï ðááñðààéáí èÿ x^2 . Áóääì ñ ÷èðàðü ðàèæå, ÷òí

$$\sigma_n^{(i)} \leq r, \tau_n^{(i)} \leq r, \chi_{x^2} \leq r.$$

Èç (11) ñ èääéí ñòüþ ñèääóðð

$$\tau_n^{(i)} \leq \chi_{x^2} + 4nr \leq (4n + 1)r,$$

à èç (10) ï î èó ÷àì

$$\sigma_{n+1}^{(i)} \leq \sigma_n^{(i)} + \tau_{n+1}^{(i)} + r,$$

î ðéóää

$$(12) \quad \sigma_n^{(i)} \leq r(2n^2 + 4n + 1).$$

Áãðóí ÿÿ î óáí èà î ø èáéè (12) ðáñðàð ñ ï óääþ ù áé ñéí ðí ñòüþ : ðàè, áñèè $r=10^{-10}$, òí $\sigma_{10}^{(i)} \leq 0.24 \times 10^{-7}$, à $\sigma_{20}^{(i)} \leq 0.88 \times 10^{-7}$. Ì ðè ÿòí ï ñèääóðð ó ÷áñðü, ÷òí ï ðè áú áí ää ï ù èáí î ðèðí äàèè çí àèí ï áðáí áí í î ñü ðÿää (1), à ÿòí ñèèúí ñ ï ÿá ÷áð ððóáí ñü ï óáí èè (12).

Äèÿ àèáí ðèðí à **T** î ðí î ñèðàèúí àÿ î ø èáéà $\sigma_n^{(t)}$ ÷áñðè ÷í í é ñóí ï ù s_n ðàèæå óáí àèððáí ðÿðð ñí î ðí ø á èþ (10), î áí àèí ðáí áðü $\tau_{n+1}^{(t)} = \tau_n^{(t)} + \chi_{x^2} + r$. Ááéñðàóÿ, èàè ðáí üø á, ï î èó ÷àì î óáí èó

$$(13) \quad \sigma_n^{(t)} \leq r(n^2 + 7n + 1).$$

ÿðà î óáí èà áí çðáñðàðð èèø ü í áí í í áí ï ááéáí í áá, ÷áì î óáí èà (12), Í áí àèí, ÷éáí ü ðÿää (6) ï î éí æèðàèúí ü, ï î ÿòí ó èñðèí í àÿ î ðí î ñèðàèúí àÿ î ø èáéà çí à ÷èðàèúí í áí üø á ï î èó ÷áí í í é î óáí èè (13). Óí ðÿ í áú èé ÷éáí ðÿää (2) óáú áááð áú ñððáá, ÷áì í áú èé ÷éáí ðÿää (3), ï àð èí í ü á ÿèñí áðèí áí ðü ï î èàçü ààþ ð, ÷òí ÷èñéí èñí í éí áí èé ø àää T2 ï áí üø á ÷èñèà «áèðéí á øèèè» á àèáí ðèðí á **I**; ÿòí ðàèæå ï ðèáí àèð è ï áí üø áé ðáñí ðí ñððáí ÿáí í é î ø èáéá. Í áí àèí, í à òí ÷í ñü áú ÷èñèáí èÿ $\Phi(x)$ ñèèúí áèèÿðð òí ÷í ñü áú ÷èñèáí èÿ $\exp(-x^2/2)$: áí çí èèþ ù àÿ çááñü î ø èáéà ï î æáð «ñúáñü» áñá ï ðàèí òü áñðàà ðàçéí æáí èÿ (3).

Í î èó ÷áí í ú á äáí í ú á ï î çáí èÿþ ð ðáéí ï áí áí áàðü æèÿ áú ÷èñèáí èÿ $\Phi(x)$ ñ ï ðí èçáí èúí í é òí ÷í ñü þ ñí ÷áðáí èá àèáí ðèðí í á **T** è **L**. Í óáí òí èüèí áú áðàðü òí ÷éó þ, ðàçááèÿþ ù óþ í áèáñðè ááéñðàèÿ ÿðèð àèáí ðèðí í á.

Èðàè, ï ðè áí çðáñðàðð ù èð x áðáí ÿ ñ ÷áð ï î àèáí ðèðí ó **T** áí çðáñðàðð, à ï î àèáí ðèðí ó **L** óáú áááð. Ì ï ÿòí ó á èà ÷áñðáá þ ñèááí áàéí áú áú áéðàðü òí ÷éó, á éí òí ðí é ÿðè áðáí áí á ñðáí í áÿðñÿ ðááí ú ï è. È ñí æáèáí èþ ðàèàÿ òí ÷èà çááèñèð í ð òí ÷í ñü ñ ÷áðà è, í ð

ðaçðýáíí ñòè èñíí ēüçóáí í áí ēíí í ùþ ðáðà, í ð ááí ñēí ðí ñòè. Í í ýóí í ó áú áðàòú «í àāāēè í í ðèí àēúí óþ » òí ÷éó þ í á óáāñöñý; ý ðāēíí áí äóþ áú áēðàòú áá í ðè ε, ðāáííí í àø ēí í í í ó í óēþ.

Äëã ðèð ù ñēí í á÷í í é ð ÷í í ñöþ

Ðuçēí æáí ēý, áí í ðí ēñèí èðóþ ù èá çāāáí í óþ ó óí ēøēþ ñ í áēí áé áí ðēí ðè ò è ēñè ðí ááí í í é òí ÷í í ñöþ, í í æí í í í é ó÷àòú í í í æāñðáíí ñàí ù ò ðaçí ù ò ñí í ñí áí á. Äëý í í é ó÷áí ēý í í é ðí í í è àēúí ù ò í ðēáēè æáí èé, í áí ðèí áð, í áí èí è ç ñàí ù ò í ðí ñöþ ò è í í ù í ù ò ýāēýäöñý, í à í í é áçāēýä, í ðēí àāēáæàù èé Èáí òí ø ó [5] í ðí öāññ ýéí í í í è ç à ò è è ñòáí áí í ù ò ðýáí á. Í áēí òí ðú á ñí í ñí áú í í é ó÷áí ēý ðàòèí í àēúí ù ò í ðēáēè æáí èé í í èñáí ù á ðāáí ðàò [3, 6]; ñí èñí è èèðáðàòóðú, í í ñāýù áí í í é ýóí é í ðí áēáí àðèéá, è áāēí í í æàò áú òú í ðí áí ēæáí.

Á ááí í í í í àðāāðàò á ý í ðēáāáó í áñēí ēüēí ðàèèð ø è ðí ēí è ç āññ ù ò ðaçēí æáí èé [10]. Ðuçēí æáí ēý í í é ó÷áí ù ñ í í í í ù ùþ «áðóáí é ñèù»: ò è ēñè ðí áāá áèä áí í ðí ēñèí àòèè, í í é ó÷áí áí çà í æí í ñöþ í òáí èòú çí à÷áí ēý ēí í ñòáí ð í í çí à÷áí ēýí ó óí éòè è á í áñēí ēüèèð òí ÷èàð. Óí ÷í í ñöþ í í é ó÷áí í í é áí í ðí ēñèí àòèè í òáí é áāáòñý ñðááí áí èáí è ñèè í í ù ò çí à÷áí èé $\Phi(x_i)$ è áí í ðí ēñèí èðóþ ù èð $\Phi^*(x_i)$ áí í í í áèò òí ÷èàð. Óñí áò áñááí í ðāáí ðèýðèý í í ðāāāēýäöñý, ēí í á÷í í, í àø áé óāà÷èèáí ñöþ á áú áí ðá áèäá áí í ðí ēñèí àòèè.

Áí ð, í áí ðèí áð, èáè í í æí í í í é ó÷èòú ðaçēí æáí èá A2. Í à÷í áí ñ òí áí, ÷òí ò è ēñèðóáí áèä áí í ðí ēñèí àòèè

$$(1) \quad \Phi^*(x) = 1 - \left[\frac{a_1}{1+px} + \frac{a_2}{(1+px)^2} + \frac{a_3}{(1+px)^3} \right] \Phi'(x)$$

Í áðáí èø áí (1) á áí èáá óáí áí í í àèäá

$$(2) \quad \Phi^*(x) = 1 - \frac{c_0 + c_1x + c_2x^2}{(1+px)^3} \exp(-x^2/2)$$

è í í ēí æèí

$$(3) \quad y(x) = \left[1 - \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^x \exp(-t^2/2) dt \right] \exp(-x^2/2)$$

Áú ÷èñèèá $y(x)$ á òí ÷èàð x_0, x_1, x_2, x_3 , í í é ó÷áí ÷áòú ðá í áèèí áéí ù ò óðāáí áí ēý äëý í í ðāāāēáí ēý ēí í ñòáí ð c_0, c_1, c_2, c_3, p :

$$(4) \quad \begin{cases} c_0 + c_1x_0 + c_2x_0^2 = (1+px_0)^3 y(x_0) \\ c_0 + c_1x_1 + c_2x_1^2 = (1+px_1)^3 y(x_1) \\ c_0 + c_1x_2 + c_2x_2^2 = (1+px_2)^3 y(x_2) \\ c_0 + c_1x_3 + c_2x_3^2 = (1+px_3)^3 y(x_3) \end{cases}$$

Í í é ó÷áí í áý ñèñòáí à óðāáí áí èé ñí áí áññí à í ðí í ñèðáēúí í í áèçāññí ù ò c_0, c_1, c_2, c_3 (ēí í ñòáí ðó þ í í èá ñ÷èðāáí è ç āññí í é) òí áāá è òí ēüēí òí áāá, ēí áāá áāðáðí é í áí ð

$$f(p) = \begin{pmatrix} 1 & x_0 & x_0^2 & (1 + px_0)^3 y(x_0) \\ 1 & x_1 & x_1^2 & (1 + px_1)^3 y(x_1) \\ 1 & x_2 & x_2^2 & (1 + px_2)^3 y(x_2) \\ 1 & x_3 & x_3^2 & (1 + px_3)^3 y(x_3) \end{pmatrix}$$

ðáááí í óëþ. Ðàçéí æèà ýòí ò í î ðáááéèðáèú í î ýéáí áí ðàì í ðáááí áí ñòí èáòà, í î èó÷áàì óðááí áí èá

$$(5) \quad f(p) = A_0(1+px_0)^3 + A_1(1+px_1)^3 + A_2(1+px_2)^3 + A_3(1+px_3)^3 = 0,$$

â èí òí ðí ðí A_0, A_1, A_2 è A_3 è çááñòí ù. Äèý í î ðáááééáí èý èí ðí áé ýòí áí óðááí áí èý èñí í èüçóáðñý èàèàý-í èáóáü ñðáì ààðòí àý í ðí óááóðà, í àí ðèì áð, ì áðí á Í ùþ òí í à. Á ðááí ðá [10] í î èñáí ù í ðè÷éí ù, í î èí òí ðí ðí â èà÷áñðáá p ñèááóáð áú áéðàðú í àèì áí ùø èé ááéñðàèèðáèúí ù é èí ðáí ù óðááí áí èý (5).

Í óáðáñú ààý ðáí áðú èþ áí á (í àí ðèì áð, í î ñèááí áá) óðááí áí èá â ñèñðáì á (4), í î èó÷áàì èèí áéí óþ ñèñðáì ó

$$\begin{cases} c_0 + c_1x_0 + c_2x_0^2 = (1 + px_0)^3 y(x_0) \\ c_0 + c_1x_1 + c_2x_1^2 = (1 + px_1)^3 y(x_1) \\ c_0 + c_1x_2 + c_2x_2^2 = (1 + px_2)^3 y(x_2) \end{cases}$$

ðáø èá èí òí ðóþ, í î èó÷áàì òðááóáì ù á çí à÷áí èý èí í ñòáí ò. Í áðáðí ä í ò ðàçéí æáí èý àèäà (2) é ðàçéí æáí èþ A_2 òðèèèèèéáí.

Äèáí ðèðí ù, ðááèèèèèèè èá ðàçéí æáí èý A_1-A_4 , í ðèááááí ù â í ðèèí æáí èè B; áí áñáð ýðèð àèáí ðèðí àð äèý áú ÷èñéáí èý í î èèí í ì à èñí í èüçí ááí à ñðáì à Áí ðí áðà.

$$A1: \quad \Phi(x) = 1 - (1 + a_1x + a_2x^2 + a_3x^3 + a_4x^4)^{-4/2} + \epsilon(x),$$

$$|\epsilon(x)| < 2.5 \times 10^{-4}, \quad 0 \leq x < z_1 = 3.72$$

$$a_1 = 0.196854, \quad a_3 = 0.000344,$$

$$a_2 = 0.115194, \quad a_4 = 0.019527;$$

$$\Phi(x) = 1 \quad \text{í ðè } x \geq z_1.$$

$$A2: \quad \Phi(x) = 1 - \varphi(x) (b_1t + b_2t^2 + b_3t^3) + \epsilon(x),$$

$$|\epsilon(x)| < 10^{-5}, \quad 0 \leq x < z_2 = 4.27$$

$$b_1 = 0.4361836, \quad b_2 = -0.1201676, \quad b_3 = 0.937298;$$

$$\Phi(x) = 1 \quad \text{í ðè } x \geq z_2.$$

$$A3: \quad \Phi(x) = 1 - (1 + c_1x + c_2x^2 + c_3x^3 + c_4x^4 + c_4x^5 + c_4x^6)^{-16/2} + \varepsilon(x),$$

$$|\varepsilon(x)| < 1.5 \cdot 10^{-7}, \quad 0 \leq x < z_3 = 5.4$$

$$c_1 = 0.0498674370, \quad c_4 = 0.0000380036,$$

$$c_2 = 0.0211410061, \quad c_5 = 0.0000488906,$$

$$c_3 = 0.0032776263, \quad c_6 = 0.0000053830;$$

$$\Phi(x) = 1 \quad \text{ï} \quad \text{ð} \quad \text{è} \quad x \geq z_3.$$

$$A4: \quad \Phi(x) = 1 - \varphi(x) (d_1t + d_2t^2 + d_3t^3 + d_4t^4 + d_5t^5) + \varepsilon(x),$$

$$|\varepsilon(x)| < 7.5 \cdot 10^{-8}, \quad 0 \leq x < z_4 = 5.6,$$

$$d_1 = 0.319381530, \quad d_4 = -1.821255978,$$

$$d_2 = -0.356563782, \quad d_5 = 1.330274429,$$

$$d_3 = 1.781477937;$$

$$\Phi(x) = 1 \quad \text{ï} \quad \text{ð} \quad \text{è} \quad x \geq z_4.$$

Ï ðèâââó «âí êó÷è» àí î ðí êñèì àòèè, í î çâí èÿþ ù èå í àõí àèðü èââí ðèèè í î ðì àèüí î ā ðāñī ðāāāéáí èÿ, ò.á. çí à÷áí èÿ z_q , äèÿ êí òí ðú ò $\Phi(z_q) = q$.

$$Z1: \quad z_q = t - \frac{a_0 + a_1t}{1 + b_1t + b_2t^2} + \varepsilon(q),$$

$$|\varepsilon(x)| < 3 \cdot 10^{-3}, \quad 0 \leq q < 0.5,$$

$$a_0 = 2.30753, \quad b_1 = 0.99229,$$

$$a_1 = 0.27061, \quad b_2 = 0.04481.$$

$$Z2: \quad z_q = t - \frac{c_0 + c_1t + c_2t^2}{1 + d_1t + d_2t^2 + d_3t^3} + \varepsilon(q)$$

$$|\varepsilon(x)| < 4.5 \cdot 10^{-4}, \quad 0 \leq q < 0.5,$$

$$c_0 = 2.515517, \quad d_1 = 1.432788,$$

$$c_1 = 0.802853, \quad d_2 = 0.189269,$$

$$c_2 = 0.010328, \quad d_3 = 0.001308.$$

Í áðáí á èç ýòèð ðàçéí æáí èé áú èí èñíí èüçí ááí í á A-àèáí ðèðì àð äèý í òáí èè òí áí x_e , í í ñéá èí òí ðí áí ì í æíí ñ-èòàòü, ÷òí $\Phi(x) = 1$.

Äèý áú ÷èñéáí èý $\Phi(x)$ ñ çàðáí áá òè èñèðí ááí í í é òí ÷íí ñòüð èááéí ì ðèáóí àòü è äðóäè á àèáí ðèðì ù; í àí ðèì áð, ì í æíí í í ðí ñòð í í ñ-èòàòü èí òááðäè - ñéáæáí, í í òí ðí óèá Ñèì í ñí í á. Çááñü ì ðèááááí ù í àèáí èáá ýéí í í í ù á èç áñáð èçááñòí ù ò í í á ñí í ñí áí á.

Àú á àèã ðèðì ù

Äí áí ðý á §1, ÷òí í í èñáí í ù á ðàì ðàçéí æáí èý í í çáí èýð ò, á ì ðèì òèì á, áú ÷èñèýòü $\Phi(x)$ ñ í ðí èçáí èúí í é òí ÷íí ñòüð, ý òí í è-àè í òí, ÷òí òí ÷íí ñòü áú ÷èñéáí èé í áðáí è-èáááðñý í á òí èüéí í ø èáéí é, ðàñí ðí ñòðáí ýáí í é í ðè áú í í éí áí èè àðèðì àðè-áñèèð í í áðàðèé áí áðáí ý ñòí ì è ðí ááí èý ðýáí á è òáí í ù ò äðí ááé, í í è òí ÷íí ñòüð (÷èñéí ì ááðí ù ò çí áéí á), ñ èí òí ðí é çááááðñý èí í ñòáí ðà $1/\sqrt{2\pi}$, à òàèæá í ø èáéí é, áí çí èèàð ù áé í ðè áú ÷èñéáí èè ýéñí í í áí òú. Á-áñòí í ñèè, èí í ñòáí ðò, áí çí í æíí, ì ðè ááðñý çáí áí èòü ì ðè ì áðáí áá ñ í áí í é ì èàðòí ðí ù í á äðóáð.

Í áí àèí, ðàç óæ «÷è ñòí ðò» àèáí ðèðì í á ñí áèð ñèè í á óáàéí ñü, í àð á í áááí èá òñóáóáèðñý í á ñèèð èí ì ñèèúí í, áñèè ì ù í í çáí èèì ñááá èñíí èüçí ááòü áú á í áñéí èüéí èí í ñòáí ò. Í ðè ýòí ì ì ù í ñí í áú áááí ñý í á ñéááð ù àí ì ðí ñòí ì ðàññóæááí èè.

Ñèí ðí ñòü ñòí àèì í ñèè ðýáá Òáééí ðà, ýáèýð ù áýñý í áí èì èç æèááí áéø èð í í èàçàðáèé èà-áñòáá í í áí áí ù ò àèáí ðèðì í á, ðáì í èæá, ÷áí áí èáá óáàéí á òí ÷è, á èí òí ðí é ì ù áú ÷èñèýáí ò óí èòèð, í ò òí ÷èè, á èí òí ðí é ýðà ò óí èòèý áú èà ðàçéí æáí à á ðýá. Í í ýòí ò ñéááóáð çáí áñèè í áñéí èüéí ðàçéí æáí èé á ðàçí ù ò òí ÷èàð ñ òáí, ÷òí áú äèý èàæáí é òí ÷èè èì áòü áí çí í æíí ñòü áú áðàòü èç í èð í àèèð-ø áá.

Äèý ðáàèèçàòèè ýòí áí ñí í áðáæáí èý í óæíí òí áòü ðàñèèááü ááòü á ì ðí èçáí èüí í é òí ÷èá á ðýá Òáééí ðà ñàì ó $\Phi(x)$ èèè ì ðí ñòí ñáýçáí í óð ñ í áé ò óí èòèð. Ýòèì ì ù ñáé-áñ è çáéí àí ñý.

Èááéí ì ðí ááðèòü, ÷òí $\Phi(x)$ óáí àèáðáí ðýáð ñí í òí í ø áí èð

$$(1) \quad \Phi''(x) = -x\Phi'(x).$$

Ðàçéí æèì $\Phi(x)$ á ðýá Òáééí ðà á òí ÷èá y:

$$(2) \quad \Phi(x) = \sum_{n \geq 0} h_n(y)(x - y)^n.$$

Í í èí æèì $g_n = h_n n!$; èç (1)-(2) ñéááóáð, ÷òí óáí àèáðáí ðýð ò ñéááð ù àí ó ñí í òí í ø áí èð

$$(3) \quad g_{n+2} = -y g_{n+1} - y g_n, \quad n \geq 0; \quad g_0 = \Phi(x), \quad g_0 = \varphi(y).$$

Í áðàðèðá áí èì áí èá: ì ðè y = 0 ñí í òí í ø áí èý (2)-(3) çáààð ò ðýá (1.1).

Àú á ðàçéí æáí èá äèý áú ÷èñéáí èý $\Phi(x)$ ì í æíí í í èó-èòü, èñòí äý èç óðááí áí èý

$$(4) \quad \bar{R}'(x) = 1 - x\bar{R}(x)$$

.Èç (4) èááèí í í èó-èèü ðáèóðñèáí ú á ñí òí í ø áí èý äèý êí ýó ò è è áí ò í á c_n(y) ðàçèí æáí èý Òáééí ðà á ò í -èá y:

(5) (n+2)c_{n+2} = yc_{n+1} + c_n, n ≥ 0; c₀ = R̄(x), c₁ = 1 + c₀y.

Í áðàðèðà áí èì áí èá: í ðè y = 0 ñí òí í ø áí èý çàààð ò ðyá (1.3).

Èááèí óáèýáàü, -òí ñ ðí ñòí y ñéí ðí ñü ñòí àèí í ñèè í áí èò ðàçèí æáí èé áí áí èüí í áú ñòðí í àááàð.

Í ñí í áú àáyñü í à ýòèò ðàçèí æáí èýò, í í æí í í ñòðí èèü àèáí ðèòí ú, èí òí ðú á èñí í èüçóð ò áí çì í æí í ñèè ñòáí áí í ú ò ðyáí á áí èáá èçí ù ðáí í í, -áí ááñòèððí ñòí ú á àèáí ðèòí ú I è T.

Í ðáæáá àñááí, í í æí í í ñòí ñòó çàí àñòè çí à-áí èý áú -èñèýáí í é ó óí èèèè - Φ(x) èèè R̄(x) - á í áñéí èüèèò ò í -èàò x₁, ..., x_k è, áú áðáá äèý çàááí í í é ò í -èè x áèèæáèø óð èç çàí àñáí í ú ò, èñí í èüçí ààü àèáá ñí ðááòñòáóð ù áá ðàçèí æáí èá. Í à ýòí é èááá ñí í ááí ú àèáí ðèòí ú D è P. Í ðè ðááèèçàòèè ýòèò àèáí ðèòí í á í ðèòí àèòñý ááèàü áú áí ð í áæáó ðãñòí áí ò í à ýòè í á òðáí áí èá çí à-áí èé ó óí èèèè è -èñèí ñòí í èðòáí ú ò -èáí í á ðyáà: -áí áí èüø á ðãñòí ýí èá í áæáó ñí ñááí èè è ò í -èáí è, ðáí í áí èüø á ðãñòí á í à ýòè, í í è ðáí í ááèáí í áá, áí í áú á áí áí ðy, ñòí àèòñý ðyá Òáééí ðà. Í í æí í òàèæá ðáø àü çàáá-ó í í èñèà í í ðèí àèúí í áí ðãñí í èí æáí èý çàí àñááí ú ò ò í -èàò, í í í ú çàáñü í á áóááí ýòèí çàí èí àüñý.

Àèáí ðèòí D. Ýòí ò àèáí ðèòí áú -èñèýáð çí à-áí èý ó óí èèèè Φ(x) á ò í -èàò í ððáçèà [-a, a]. Í ðááí í èáááòñý, -òí í ððáçí è [0, a] ðàçáèò í á í í ðáááéáí í í á -èñèí í áí áðãñáèàð ù èòñý í ððáçèí á ñ óáí ððáí è á x_i è èçááñòí ú çí à-áí èý Φ_i = Φ(x_i). × òí áú áú -èñèèèèè Φ(x), àèáí ðèòí áú áèðááò x_i, äèý èí òí òí áí ðãñòí ýí èá |x-x_i| í èí èí àèúí í; í í ñèá ýòí áí èñí í èüçóáòñý ðàçèí æáí èá (2)-(3) ñ y=x_i.

```
D1. Ííèíæèðü x1 = |x|; i = [x1/h];
    z = i*h; /* i - íííáð áèèæáèøáé è x òí-èè xi, z = xi */
D2. /* Ííááíðíáèà è áú-èñèáíèð ðyáá. */
    Ííèíæèðü g0 = t = Fi; g1 = exp(-z*z/2)/√2π;
    xn = x1 = x1-z; sum=t+g1*xn; n = 1;
D3. /* Áú-èñèáíèà í-áðááííé +áñòè-ííé ñòííü */
    Ííèíæèðü n = n+1; s=-z*g1-(n-2)*g0; g0=g1; g1 = s; xn=x1*xn/n;
    s=t; t=sum; sum = sum + g1*xn;
D4. /* Íðíááðèà òí-ííñòè */ Áñèè |s-t| > ε èèè |t-sum| > ε, íáðáéòè è D3.
D5. Áñèè x > 0, ííèíæèðü F = sum, èíá-á ííèíæèðü F = 1-sum.
    Íà ýòíí ðááíðà àèáíðèòíà çàèáí-èáááòñý.
```

Àèáí ðèòí P. Áú -èñèáí èý çááñü í í èí í ñòüð áí àèí àè-í ú òí ó, -òí ááèàòñý á àèáí ðèòí á D. Èñí í èüçóáòñý ðàçèí æáí èá (4)-(5) è, ñí í ðááòñòááí í í, çàí àñàð òñý çí à-áí èý R̄(x_i).

```
P1. Ííèíæèðü x1 = |x|.
    Ííèíæèðü i = [x1/h]; z = i*h (ðáíáðü i - íííáð áèèæáèøáé è x òí-èè xi, z = xi).
P2. /* Ííááíðíáèà è áú-èñèáíèð ðyáá. */
    Ííèíæèðü c0 = s = Ri; c1 = 1+z*c0;
    xn = x1 = x1-z; rz=s+c1*xn; n = 1.
P3. /* Áú-èñèáíèà í-áðááííé +áñòè-ííé ñòííü */
    Ííèíæèðü n = n+1; xn = x1*xn; s = (c0+z*c1)/n;
    c0 = c1; c1 = s; s = t; t = rz; rz = t+c1*xn.
P4. /* Íðíááðèà òí-ííñòè */ Áñèè |s-t| > ε èèè |t-rz| > ε, íáðáéòè è P3.
```

P5. $\text{f}(x) = 0.5 + \text{sign}(x) * rz * \exp(-x * x / 2) / \sqrt{2\pi}$; íà ýòíì ðááíðà àèáíðèðìà çàèáí-è-ááàðñý.

Ì íæíí àáèñðáíáàðü è áíèåå èçúñèáííí, ííááèðàýñü è íóæííé òí ÷èå ø àæèàì è ííðáááéáíííé àèèíú è áú ÷èñéýý çíà-áíèý óóíèèè à ïðíí áæóóí ÷íú ò òí ÷èáð. Í à ýòíì íñííááíú àèáíðèðì ù **F** è **C**, á èí òí ðú ò èñííèüçóáðñý èèø ü òí ò ò àèð, ÷òí $\Phi(0) = 0.5$, à $R(0) = 0$.

Àèáíðèðì F. Çàññü ííñèááíáàðáèúíí áú ÷èñéýð ðñý $\Phi(h)$, $\Phi(2h)$ è ò.á. áí ðáð ííð, ííèà $k \times h \leq x$ è òíèüèí ííñèá ýòíí áú ÷èñéýáðñý $\Phi(x)$. Ááèñðáèý àèáíðèðì à íáíííèíáð ò áàèæáíèý áóñáí èóü, èí òí ðàý í áðáííèçááð èç íóèý á h, èç h á 2h è ò.á. áí ðáð ííð, ííèà íá áíííèçáð áí òí ÷èè x.

- F1. $\text{f}(x) = |x|$; $z = fz = 0$.
- F2. /* $\text{f}(x) = |x|$ */ Ííèèè à = x1 - z.
Áñèè à ≤ 0, ííèèèèè $F = 0.5 + \text{sign}(x) * fz$.
Íà ýòíì ðááíðà àèáíðèðìà çàèáí-è-ááàðñý.
- F3. /* Óñðáííá øää */ Áñèè à > h, ííèèèèè à = h.
- F4. /* Ííááíðíáèà è áú ÷èñéáíèð ðýää. */
Ííèèèèè $xn = a$; $g0 = g1 = \exp(-z * z / 2) / \sqrt{2\pi}$;
 $t = \text{sum} = g1 * xn$; $n = 1$.
- F5. /* Áú ÷èñéáíèà í-áðááííé ÷áñðè-ííé ñóííü ðýää */
Ííèèèèè $n = n + 1$; $xn = xn * a / n$; $s = -z * g1 - (n - 2) * g0$;
 $g0 = g1$; $g1 = s$; $s = t$; $t = \text{sum}$; $\text{sum} = \text{sum} + g1 * xn$.
- F6. /* Íðíááðèà òí-ííñðè */ Áñèè $|s - t| > \epsilon$ èèè $|t - \text{sum}| > \epsilon$, íáðáéðè è F5.
- F7. /* Á ò. z ðàçéíæáíèà ííñ-èðáíí. Ííèèè à ñèää òí-èó */
Ííèèèèè $fz = fz + \text{sum}$; $z = z + a$; íáðáéðè è F2.

Àèáíðèðì C. Ýòí ò àèáíðèðì, íñííááííúé íà ðàçéíæáíèè (4)-(5), ííèíííñòüð áíàèíàè-áí íðááúáóü áí ó. Çíà-áíèèà áóèááñèíé íáðáí áíííé gotta ñðáííèèèñý ðááíúì true, èíáàà í óæíáý òí ÷èà x áí ñðèáí óà.

- C1. $\text{f}(x) = |x|$; $z = Rz = 0$; gotta = false.
- C2. $\text{f}(x) = x^2$; $Ra = Rz$; $z = z + h$.
Áñèè $z^3 \leq x1$, $\text{f}(x) = x1$; gotta = true.
- C3. /* Ííááíðíáèà è áú ÷èñéáíèð ðýää. */
Ííèèèèè $c0 = t = Ra$; $c1 = 1 + xa * Ra$;
 $xn = D = z - xa$; $Rz = Ra + c1 * xn$; $n = 1$.
- C4. /* Áú ÷èñéáíèà í-áðááííé ÷áñðè-ííé ñóííü ðýää */
Ííèèèèè $n = n + 1$; $xn = D * xn$; $s = (c0 + xa * c1) / n$;
 $c0 = c1$; $c1 = s$; $s = t$; $t = Rz$; $Rz = t + c1 * xn$.
- C5. /* Íðíááðèà òí-ííñðè */ Áñèè $|s - t| > e$ èèè $|t - Rz| > e$, íáðáéðè è C4.
- C6. /* Íðíááðèà ííèí-áíèý */ Áñèè gotta = false, íáðáéðè è C2.
- C7. $\text{f}(x) = 0.5 + \text{sign}(x) * \exp(-z * z / 2) / \sqrt{2\pi}$;
Íà ýòíì ðááíðà àèáíðèðìà çàèáí-è-ááàðñý.

Ì íæíí òàèæå áàèèáàðüñý èç x á íóèü. Í ðè ýòíì, íáíàèí, óááàðñý èñííèüçóáðñý òíèüèí ðàçéíæáíèè (2)-(3). Ñííðááðñðáð ù èé àèáíðèðì **B** í-áíú áèèçíè è àèáíðèðì ó 123 [8], á èí òí ðí ï àèý áú ÷èñéáíèè óóíèèè ï ð èáíè

$$\text{erf}(x) = \frac{2}{\sqrt{\pi}} \int_0^x e^{-t^2} dt$$

èñí î èüçí àáí î ðàçëí æáí èá

$$(6) \quad \text{erf}(x) = \sum_{n \geq 0} w_n (x - y)^n,$$

ãáá $w_n = v_n/n!$, à v_n óáí àéàòáí ðýþ ò ñí î ðí î ø áí èýì

$$(7) \quad v_{n+2} = 2yv_{n+1} - 2nv_n, \quad n \geq 0; \quad v_0 = \text{erf}(x), \quad v_1 = \frac{2}{\sqrt{\pi}} e^{-y^2}.$$

Âú÷èñéáí èá $\text{erf}(x)$ î ðè $x > 0$ î ðí èçáí àèðñý î î ðí ðí óéá

$$\text{erf}(x) = -s_a(x_0) - s_a(x_1) - \dots - s_a(x_k),$$

$$\hat{a} \hat{e} \hat{i} \hat{o} \hat{i} \hat{e} s_a(z) = \sum_{n \geq 1} (-a)^n w_n(z), \quad x_0 = x, \quad x_i = x_{i-1} - a, \quad i \geq 1, \quad \text{î ðè ÷ \hat{a}i}$$

$$a = \begin{cases} \Delta, & \text{áñèè } x_{i-1} > \Delta \\ x_{i-1}, & \text{áñèè } x_{i-1} \leq \Delta \end{cases},$$

à $k - 1$ àèì áí üø áá óáëí á, ðàèí á, ÷ðí $x_{k-1} > \Delta$.

Àéáí ðèòì B. Â ýòì ì àéáí ðèòì á áóñáí èòà í î èçáò èç x á í óèü ñ ø ááí ì à (î ðááí î èáááááì, ñéááí ààðáèúí î, ÷ðí à > 0).

- B1. Îíèíæèðü $x_1 = |x|$; $Fz = 0$.
- B2. /* Îðíááðèà íèíí+áíèý */ Áñèè $x_1 \leq 0$, îíèíæèðü $F = 0.5 + \text{sign}(x) * Fz$.
Íà ýòì ðááíòà àéáíðèòìà çàèáí÷èááðñý.
- B3. /* Óñòáííà øááà */ Áñèè $x_1 \leq a$, îíèíæèðü $a = -x_1$.
- B4. /* Îáááíðíáèà è áú÷èñéáíèþ Fz */
Îíèíæèðü $g_0 = g_1 = \exp(-x_1 * x_1 / 2) / \sqrt{2\pi}$;
 $x_n = -a$; $n = 1$; $t = \text{sum} = g_1 * x_n$.
- B5. /* Âú÷èñéáíèà í+áðááííè ÷áñðè+ííè ñòíü */
Îíèíæèðü $n = n + 1$; $x_n = -a * x_n / n$;
 $s = -x_1 * g_1 - (n-2) * g_0$; $g_0 = g_1$; $g_1 = s$;
 $s = t$; $t = \text{sum}$; $\text{sum} = t + g_1 * x_n$.
- B6. /* Îðíááðèà ðí+ííñðè */ Áñèè $|s-t| > \epsilon$ èèè $|t-\text{sum}| > \epsilon$, ìáðáèðè è B5.
- B7. /* Îááááðèáíèà */ Îíèíæèðü $Fz = Fz + \text{sum}$; $x_1 = x_1 - a$;
ìáðáèðè è B2.

Â àéáí ðèòì á 123 áú áðáí $\Delta = 0.5$. Â èà÷áñðáá óñèí àèý î ñòáí íàà òè áóðèðóáð ððááí ááí èá, ÷ðí áú î÷áááííèè ìðèááèýáí ùè ÷éáí í á ðááí ñòí áèè îí ááñí èþ òí íè ááèè÷èá 10⁻¹⁰. Í ñí í áí ùí í ááí ñòáðèí àéáí ðèòì à ýáèýðñý áí çì í áí í ñòü î ðááááððáí áí í í áí áú òí àà èç òèèèà, áú ÷èñéýþ ù ááí $s_a(x)$. Â ñàì îí ááèá, èí ýó òèðèáí òü ðýáà (6) î ðí î ðèèí í àèúí ù îí èèíí àì Ýðì è ðà

$$w_n(x) = \frac{2}{\sqrt{\pi}} \frac{d^{n-1}}{dx^{n-1}} \left(e^{-x^2} \right) = \frac{2}{\sqrt{\pi}} e^{-x^2} H_{n-1}(x).$$

Í ί γòíí ó á ðì -εάð y, γáεýþ ù εðñý εí ðí γì ε εάεí áí -εεάí ί ί εéí ί ί à, ñðáí ààððííá òñεí áεά ί ñðáí í áá, εí ðí ðí á çááñú εì ááð áεά |w_n(y)(x-y)ⁿ| ≤ ε, ί ðεάí àεð ε ί áááðí ί ί ó ðάçóεúòàðó; γòíð ò àεð ί ðì á-áí á çàì á-áí εε ε áεáí ðεðì ó [7]. Óñεí áεάí ί ñðáí í áá, ί ðááí ððáí γþ ù εì ί ð ί ðáεάááðáí áí ί ί áí ί áðú áá ðýáá Óáεéí ðá, ί ί áεáð áú ðú: |S_n-S_{n-1}| ≤ ε & |S_{n+1}-S_n| ≤ ε. Ýðε ñí ί áðáεáí εý ó-ðáí ú á áεáí ðεðì á **B**.

Áεáí ðεðì E. Á γòíí ί ðááñðááεáí εε áεáí ðεðì à 123 [8] òñεí áεά ί ñðáí í áá ί ί áεðεðεðí ááí ί óεάçáí ί úì áú ø á ñí ñí áí í. Éðíí á ðí áí, γ çàì áí εε ί áñεí εúεí ί ί áðáðí ðí á áεáí ðεðì à 123 ðáε, ðí s_a(z) áú -εñεýáðñý -óðú áí εάá γέí ί ί ί ί. Í áεí ί áó, ί ðε áú -εñεáí εε Φ(x), ε ñí ί εú-çóáðñý ò ί ðì óεά Φ(x) = (1 + erf(x/√2))/2. Áεý ί áεάá-áí εý ñðááí áí εε εñí ί εúçí ááí ú ðá áεά áεáí ðεðε εáðí ðú, ðí ε á εñòí áí ί ί áεáí ðεðì á.

```

E1. ííεíáεððú x1 = |x|/√2; z = 0.
E2. /* íðíááðεά ίεíí-áíεý */ Άñεε x1 ≤ 0, ííεíáεððú F = 0.5 + sign(x)*z; íá γòíí
    ðááíðá áεáíðεðìá çáεáí-εάááðñý.
E3. /* Óñðáííá øááá */ Άñεε x1 ≤ a ίíεíáεððú a = x1.
E4. /* ííááíðíáεά ε áú-εñεáíεþ Sa(x1) */
    ííεíáεððú n = 1; u = v = exp(-x1*x1)/√π; xn = a; s = 0; y = v*a.
E5. /* Áú-εñεáíεά ί-áðááííε -áñðε-ίίε ñóííú Sa(x1) */
    ííεíáεððú n = n+1; w = -2*(x1*v + u*(n-2));
    u = v; v = w; xn = -a*xn/n; w = s; s = y; y = y + v*xn.
E6. /* íðíááðεά ðí-ίíñðε */
    Άñεε |w - s| > ε εεε |s - y| > ε, íáðáεðε ε E5.
E7. ííεíáεððú z = z + y; x1 = x1 - a ε ίáðáεðε ε E2.
    
```

Áεý ί ðí ááááí εý -εñεáí ί ú ò γέñí áðεì áí ðí á áεáí ðεðì ú **D, P, C, B** ε **E** áú εε ðááεεçí ááí ú ί á Ñε. Á ί ε-εáñεááðþ ù áε ðááεεòá áεý εάεáí áí áεáí ðεðì à ί ðεάí áεðñý εí εε-áñðáí "áεðεí á" òεεεá, ί ί ððááí áááø εðñý áεý áú -εñεáí εý çí à-áí εý ñ ε = 0 áεý ί áñεí εúεεð x; ί ί ñεí εúεð áñá áεáí ðεðì ú ááεε ί áεí áεí áú á 8 çí áεí á ί ί ñεá çáí γòíé, ñáí ε áú -εñεáí ί ú á çí à-áí εý ί ί óú áí ú.

x	D	P	C	B	E
0.25	14	16	16	16	16
0.50	20	23	20	21	21
0.75	15	18	37	36	34
1.00	1	2	42	42	40
1.25	15	17	59	57	45
1.50	19	25	65	62	60
1.75	15	19	83	78	64
2.00	1	2	88	83	70
2.25	15	18	106	99	85

2.50	19	27	112	104	89
2.75	15	20	131	120	94
3.00	1	2	137	125	111
3.25	15	20	157	141	115
3.50	18	29	163	147	121
3.75	14	21	183	163	135
4.00	1	2	190	168	140
4.25	14	21	211	185	155
4.50	17	32	218	190	161
4.75	13	23	239	206	168
5.00	1	2	246	212	182
5.25	13	22	268	229	190
5.50	15	33	275	235	195
5.75	12	24	297	253	212
6.00	1	2	305	258	218
6.25	12	23	328	277	224
6.50	15	36	336	282	241
6.75	10	25	359	302	247
7.00	1	2	367	307	251
7.25	10	24	391	327	270
7.50	11	38	399	332	275
7.75	6	26	423	353	283

Ñðàáí áí èà ðàçóèùòàòí à ðàáí òù àñàò ýòèò àèáí ðèòì í á ïíçáí èýàò èí ï ñòàðèðí ààòù çáàñù ïí èí í á òí ðæáñòáí àðóáí é ñèèù í áà èðàñí òí é è èçýù àñòáí ; çáàñù ààæá í á í óæí í ó-èòù ààòù èí èè-áñòáí ïí áðàòèé áí óòðè òèèèà - àñá ýñí í è ááç ýòí áí. Èç àèáí ðèòì í á **P** è **D** é ó-ø è ï èàçàèñý àèáí ðèòì **D**. Áñèè àèý í ááí ïí í ááí áýòñý èí ï ñòáí òù Φ_1 , ý ðáèí ï áí áóþ àù-èñèýòù èò ñ ïí ï ù ùþ ñ ïñè àèáí ðèòì í á **T** è **L** èç §1 ñ èñí ï èüçí ááí èáí àèèí í é àðèòì àðèèè.

Í ðèì á-áí èá. Í ðèáí àèì ú á í èæá êí áú àèáí ðèòì í á èç ðàçãáëí á 1 è 3 í ðãáí àçí à-áí ú èèø ú àèý ÷-èñëáí í ú ò ýèñí áðèì áí òí á, èð ñèááòáð ðãññí àððèáàðú èèø ú èàè èèèè ñððàòèè. "Ðãáí ÷-èá" êí áú áí èæí ú ó-èòú áàòú ì í í æãñðáí òí í èèò ì ì áí òí á, ñðáàè êí òí ðú ò í ñí ááí í í í á-áðèí ó í ðí áóí àí í óè ñèñðáí ó í áðááí ðèè èñèèè ÷-èðáèúí ú ò ñí ñòí ýí èé. (Í í áí áí àý ñèñðáí à ðàçðãáàòú áááòñý, èàè í ðãáèèí, ñðàçó àèý *áèáèè ò áèè ó óí èèè.*) Í ðèáááó èèø ú í àèí èç ñí í à áí çì í æí ú ò í ðèì áðí á ì áèèèò ðèððí ñðáé, í èàçú áàè ù èð ðáø àè ù áá àèèýí èá í à ýò ó áèðèáí í ñòú í ðí áðáí ì ú: á êí áàð, ðãáèèèçóè ù èð àèáí ðèòì ú **P** è **D**, í ðè áú ÷-èñëáí èè ì í à ñàì í ì í áðáí ì ø ááá í á áí ñòáðí ÷-í í í ðáðí ñèòú áðí áí óè ÷-àñòú - í áí áðí àèì í ÷-áñòí í áú ÷-èñëèòú óáèóè ÷-àñòú áðí áè (ýòí í ððáæáí í á í ðèááááí í ú ò êí áàð).

Í ðèèí æáí èá Â Âû ÷-èñëáí èá ðýáí á è óáí í ú ò áðí ááé

Âñá í í èñáí í ú á á ááí í í ðáèñðá àèáí ðèòì ú óñððí áí ú í í áèèí í é ñòáí á. Çãáñú í í èñú áááòñý ýòá ñòáí à.

Ðýáú

Â ááí í í é ðãáí ðá í àì í óáí í ñòí ì è ðí áàòú ðýáú àèáà

$$f(x) = \sum_{n \geq 0} t_n,$$

ááá $t_{n+1} = g(t_n)$. Âû ÷-èñëáí èý í ðí èçáí áýòñý ñòáí áàððí ú ì ñí í ñí áí ì :

$$(1) \quad s_0 = 0; s_{n+1} = s_n + t_n, n > 0;$$

á èà-áñòáá óñèí àèý í ñòáí í áà ðè áóðèðóáð

$$(2) \quad |s_{n+1} - s_n| \leq \epsilon,$$

ááá ϵ - ððááóáì àý òí ÷-í í ñòú ñ-áðà.

Í òí áðèì, ÷-òí àèý í áèí òí ðú ò - á ÷-áñòí í ñèè, çí áèí í áðáí áí í ú ò - ðýáí á èçááñòí ú ì áú á èç ø êí èú èðèðáðèáí áí ñòèæáí èý í óáí í é òí ÷-í í ñèè ýáèýáòñý

$$(3) \quad |t_n| \leq \epsilon.$$

Í áí áèí, áú ÷-èñëáí èý í ðí èçáí áýòñý ñ èí í á-í í é ðàçðýáí í ñòúè, è í í òí ó í ðè óðááí èááí èè í í ðýáèí á, í áí áóí àèì í ì àèý áú í í èí áí èý í í áðáòèè ñèí æáí èý, í ðèáááèýáì àý é s_n ááèè-èí à τ_{n+1} ì í æáð è í á ñí áí áááòú ñ t_{n+1} (ò.é. $t_n \ll s_{n-1}$, òí í ðè áí ñòáðí ÷-í í áí èúø èð ñ í áýçàðáèúí áóááð $\tau_n < t_n$). Í ðè ýòí ì óñèí áèá (3) í à-èí ááð áú í í èí ýòúñý í í çæá óñèí àèý (2), í çí à-àè ù ááí, ÷-òí $\tau_{n+1} \leq \epsilon$. Í í ýòí ó áí áñáð àèáí ðèòì áð óñèí áèáì í ñòáí í áà ýáèýáòñý èì áí í í (2); ýòí í ðèáí áèð é òí áí úø áí èè ÷-èñëá ñòí ì è ðóáì ú ò ÷-èáí í á ðýáà.

Ì àø èí í ú á ýéñí áðèì áí òú í í êàçàèè, ÷òí èñí í èüçí ááí èá (3) á èà÷áñòáá óñéí àèý í ñòáí í áà èèø ù óááèè÷èááò ãðáì ý ñ÷áòà, í á óááèè÷èááý á ðāññí í ððáí í ú ò àèáí ðèòì áð òí ÷í ñòú áú ÷èñéáí èé.

Àèáí ðèòì ú, í ñí í ááí í ú á í à í ðèì áí áí èè ðýáí á, áñá èì áþ ò ñèááóþ ù óþ ñòðóéòóðó:

```

/* P1 */ sum = term = t0;
do
/* P2 */   term = g(term); s = sum; sum = s + term;
/* P3 */ while abs(s - sum) > ?;
return sum;

```

Ðèñ. 1. Ñòòóéòóðà àèã ðèòì à, áú ÷èñéýþ ù áñ ðàçéí æáí èá á ðýä.

Í òì áðèì, ÷òí áñèè á óñéí àèè í ñòáí í áà èèèèà (ø áá P3) ñòðí áí á í áðáááí ñòáí çàì áí èòú í à í áñòðí áí á, òí í ðè $\epsilon = 0$ (ò.á. í ðè *áú ÷èñéáí èýð ñ ì àø èí í é ð í ÷í ñò úþ*) àèáí ðèòì çàèèèèèèèè.

Á í áñéí èüèèð àèáí ðèòì áð, á èí òí ðú ò í ðèòí àèòñý ñóí ì è ðí áàòú «èí òí í ðáááéáí í ú á» ðýáú ñ çí àéí í áðáì áí í ú è ÷éáí à è, óñéí àèáì í ñòáí í áà ýáèýáòñý

(4) $abs(s_n - s_{n+1}) \leq \epsilon \ \&\& \ abs(s_{n+1} - s_n) \leq \epsilon .$

Öáí í ú á äðí à è

Öáí í ú á äðí à è óáí áí ú áí ì í í áèð óáí ðáðè÷áñéèð è í ðèèèááí ú ò èññèááí ááí èýð. Í í è, á ÷áñòí í ñè, èñí í èüçóþ òñý á ðàçèè÷í ú ò í ðèáéèæáí í ú ò áú ÷èñéáí èýð. Ñ èð í í í ú úþ ì í æí í, í àí ðèì áð, áú ÷èñéýðú çí à÷áí èý ò óí èòèé, í ðè÷áí í ÷áí ú ÷áñòí àèáí ðèòì, í ñí í ááí í ú é í à í í áí áí í ðàçéí æáí èè, ñòí àèòñý áú ñòðáá, ÷áí àèáí ðèòì, í ñí í ááí í ú é í à ðàçéí æáí èè ò óí èòèè á ñòáí áí í é ðýä.

Öáí í í é, èèè í áí ðáðú áí í é, äðí áúþ í àçú áááòñý áú ðàæáí èá

$$b_0 + \frac{a_1}{b_1 + \frac{a_2}{b_2 + \frac{a_3}{b_3 + \dots}}}$$

Èç÷à äðí í çáéí ñèè ýòí áí ñí í ñí áà çáí èñè í í í ÷èè í á èñí í èüçóáòñý. Í áú ÷í í öáí í óþ äðí áú çáí èñú ááþ ò á àèáá

(5) $b_0 + \frac{a_1}{|b_1|} + \frac{a_2}{|b_2|} + \dots + \frac{a_n}{|b_n|} \dots èèè$

$$b_0 + \frac{a_1}{b_1 + b_2 + \dots} \frac{a_2}{b_n + \dots}$$

Èè÷í ý í ðááí í ÷èðàþ í áí çí à÷áí èá (5).

Äðí áú í àçú àáàðñý n -ì çááííì öäí íí é äðí áé; a_n è b_n - ÷éáí àì è áá n -áí çááí à; $a_1, a_2, \dots$ í àçú ààð ò áá ÷àñí ùì è ÷èñèèðäèýì è, à $b_1, b_2, \dots$ - áá ÷àñí ùì è çí àì áí àð äèýì è; b_0 í àçú ààð ò í óèäáúì çááííì öäí íí é äðí áé.

Êí í á-í àý öäí í àý äðí áú

$$(6) \quad w_n = b_0 + \frac{a_1}{|b_1|} + \frac{a_2}{|b_2|} + \dots + \frac{a_n}{|b_n|}$$

Í àçú àáàðñý n -é i í äóí äýù áé äðí áú (5). B í ì è $\emptyset$ ó çááñú òðè ñí í ñí áà, êí òí ðú á ì í áé í èñí í èüçí ààðú äèý áú ÷èñéáí èý (6).

Ñí í ñí á 1

Ýòì ò ñí í ñí á ñí ñòì èð á í ñèááí ààðäèúíí ñí ñóú àñðáéáí èè óèàçàí í ù ò á (6) ááñèðáéé. Òí òì àèúí í òì öäñí ì í áé í áú ðàçèðú ñèááóð ù èì è ñí í òí í $\emptyset$ áí èýì è

$$(7) \quad r_{n-i} = b_{n-i} + s_{n-i+1}, \quad s_{n-i} = a_{n-i} / r_{n-i}, \quad i = 0, 1, \dots, n-1,$$

ááá $s_0 = 0$. Í ðè ýòì ì n -ý í í äóí äýù àý äðí áú $w_n = b_0 + s_1$.

Í áòí á èááéí òì äðàì ì è ðóáðñý, í áí áéí, í áéàááàð í ÷ááéáí ùì í ááí ñòàðèíì : òì è çí áí áí èè n ááñú òì öäñí í óáéí í í à-èí àðú ñ ñàì í áí í à-àèà. À òàé èàé áí ñèèáááì àý òí ÷í ñòú í ðáááéýàðñý áú áðáí í ùì çí à-áí èáì n , òí òì èèñí í èüçí ááí èè ýòí áí ñí í ñí áà í ðèòí àèðñý áú áèðàðú ááí í àñí òí èüéí áí èüè èì, ÷òí áú í ááñí á-èðú ððááóáì óð òí ÷í ñòú á í àèóóáø áí áí çí í áéí ì ñèó-áá. Í ðè ýòì ì, ÷àñí òì ðèòí àèðñý òì èçáí àèðú èèø í èá áú ÷èñéáí èý, êí òí ðú á ì í áóð í èàçàðúñý áí áí èüí í çí à-èðäèúí ùì è. Í í á èçááñðáí èèø ù í àéí òì èì áð óñí áð í í áí òì èì áí áí èý ýòí áí ñí í ñí áà áú ÷èñéáí èý öäí í ù ò äðí ááé: òì è áú áí áá òí òì óè áú ÷èñéáí èý ýèáì áí òàðí ù ò ò í èèèè äèý ñòáí ààðòí ù ò áéáéèí ðáé.

Ñí í ñí á 2

Á ýòì ì ñí í ñí áà n -ý í í äóí äýù àý äðí áú áú ÷èñéýàðñý èàé í òí í $\emptyset$ áí èá p_n/q_n , òì ÷áì p_n è q_n í àðí àýð èç i ñí í áí ù ò ðáèòðñèáí ù ò ñí í ò ò í í $\emptyset$ áí èé (ñí ., í áí ðèì áð, [6]):

$$(8) \quad \begin{cases} p_0 = b_0, q_0 = 1; \\ p_1 = b_0 b_1 + a_1, q_1 = b_1; \\ p_{n+1} = b_{n+1} p_n + a_{n+1} p_{n-1}, \\ q_{n+1} = b_{n+1} q_n + a_{n+1} q_{n-1} \end{cases}$$

Í ðáèì óú áñðáí ýòí áí ì áòí áá í ñí ñðááí áí èð ñí ñí ááú áóú èì ñí ñòì èð á òí ì, ÷òí í à èàæáí ì ýòáí á áú ÷èñéáí í óð í í äóí äýù óð äðí áú í í áéí ñðááí èðú ñ ðáí áá áú ÷èñéáí í ùì è òì èáéèèèèè èýì è è, áñèè í óáéí àý òí ÷í ñòú áí ñèèáí óðá, í ñòáí í àèðú òì öäñí.

Í ááí ñòàðèíì ááí ýáéýàðñý òì, ÷òí ááèè-èí ù p_n è q_n í ÷áí ù áú ñòðí áí çðàñðàð ò, áñèè $a_n > 1$, $b_n > 1$, è áú ñòðí óáú ààð ò, áñèè $a_n < 1$, $b_n < 1$. À ýòí ì í áéáð òì èááñèè èéáí è òì äðáí í éí áí èð, èéáí è í áí áóí àèì ñèèè ááéáí èý í à (ì àø èí í ù é) í óèü. Äèý áí ðúáú ñ ýòèì òì èì áí ýð ðñý ðàçí í í áðàçí ù á í òì èðí áéè, êí òí ðú á èèø àð ò àéáí ðèðì òì è çðá-í ñèè è óááèè-èèáàð ò ðáñí òì ñòðáí ýáì óð í $\emptyset$ èáéó; óáì í á ì áí áá, áú ààð ò ñèðóáòèè, êí ááá ááç ýòí áí í á í áí èðèñü.

Ñī í ñī á 3

Çāñū äëý n-é í ì äóí äýù áé äðí áé èñī í èüçóáðñý ñēääóþ ù áá ñī òí í ø áí èá

$$(9) \quad w_n = b_0 + \sum_{k=1}^n \rho_1 \rho_2 \cdots \rho_k,$$

â éí òí ðī ì

$$(10) \quad r_k = a_k / (b_{k-1} b_k), \quad 1 + \rho_{k+1} = 1 / (1 + r_{k+1} (1 + \rho_k)), \quad k \geq 2,$$

$$\text{í ðè÷àì} \quad r_1 = \rho_1 = a_1 / b_1, \quad 1 + \rho_2 = 1 / (1 + r_2).$$

Ýóí ò ì áòí ä í äéääääò ðàì æá äí ñòí èí ñòáí ì, ÷òí è ì áòí ä 2: í ì äóí äýù èá äðí áé í ì èó÷àþ ðñý ðāéóðñéáí ù ì ñī í ñī áí ì, ÷òí í ì çâí èýäò ñēääèðù çà äí ñðéáí óóí é òí ÷í ñòüþ. Äí äñòá ñ ðàì, í ðè áú ÷èñéáí èýð í á äí çí èèàþ ò í è ñèèø èí ì áí èüø èá, í è ñèèø èí ì ì àèú á ÷èñéá, í ì ýòí ò ýóí ò ì áòí ä í ðāāñòàèýäòñý í àèáí èáá í ðāáí í ÷èðèäèúí ù ì.

Í ì ñéí èüèó ñī òí í ø áí èý (9)-(10) í ì ÷èè í á äñððá÷àþ ðñý â è ì áþ ù áéñý í à ðóññéí ì ýçú èá èèðáððòðá, í ðèáááó çāñū èð áú äí ä.

Ø èðí èí èçāñòí ì ñēääóþ ù áá ðāááí ñòáí (ñī ., í àí ðèì áð, [6]):

$$(11) \quad w_n = b_0 + \frac{a_1}{q_0 q_1} - \frac{a_1 a_2}{q_1 q_2} + \cdots + (-1)^{n+1} \frac{a_1 a_2 \cdots a_n}{q_{n-1} q_n}.$$

Í ì èí æè ì $A_n = (-1)^n \frac{a_1 a_2 \cdots a_n}{q_{n-1} q_n}$ è ðāññī í ððèì í òí í ø áí èá $\rho_{n+1} = A_{n-1} / A_n$. Èì ááì

$$\rho_{n+1} = - \frac{a_{n+1} q_{n-1}}{q_{n+1}} = - \frac{1}{\frac{b_{n+1}}{a_{n+1}} \frac{q_n}{q_{n-1}} + 1};$$

Çāñū èñī í èüçí äâí í ñī òí í ø áí èá (8). Í ì èç (8) ðàèæá ñēääóð

$$q_{n+1} = (q_n - a_n q_{n-2}) / b_n$$

Í ì èí æè ì $r_{n+1} = \frac{a_{n+1}}{b_n b_{n+1}}$. Òàè èàè $\rho_n = - a_n q_{n-2} / q_n$, í ì èó÷àì

$$\rho_{n+1} = - r_{n+1} (1 + \rho_n) / (1 + r_{n+1} (1 + \rho_n)).$$

Í ðñþ äà è èç (11) ñēääóþ ò ñī òí í ø áí èý (9)-(10).

Àèáí ðèðì ù, í ñī í äâí í ú á í à ðaçèí æáí èè ò óí èöèè $f(x)$ á òâí í óþ äðí áú, èì áþ ò á äâí í ì ðāèñòá ñēääóþ ù óþ ñððóèððóð:

$$\left| \begin{array}{l} /*F1 */ \\ t = b_0; \text{ term} = a_1 / b_1; s = t + \text{term}; \text{ rho} = 1 / (1 + a_2 / b_1 / b_2); \end{array} \right.$$

```

    term = (rho-1)*term; sum = s+term; k=3;
do
/*F2 */   r = ak/bk-1/bk; rho = 1/(1+r*rho);
          term = (rho-1)*term; t = s; s = sum; sum = s+term;
          k = k+1;
/*F3 */   while abs(t-s) > ? & abs(s-sum) > ?;
          return sum;

```

Ðèñ. 2. Ñòðóéòóðà àèã ðèð à, áú ÷-èñéýð ù áã öáí í óð äðí áú.

Êî ï ï áí ðàððèè

Ñóí ï è ðí àáí èá ðýäà (11) ï ðí èçáí àèðñý çããñú í à í ñí í áá àèáí ðèð ï à **P** ñ óñéí àèàì í ñòáí í áá (4).

Áñèè áú äéý áú ÷-èñéáí èý ï ù èñí í èüçí áàèè ñí í ðí í ø áí èý (8), ø áàè F1 è F2 àèáí ðèð ï à ï ðéí ýèè áú àèà:

```

/*F'1 */   p0 = b0; q0 = 1; q1 = b1; p1 = p0*q1+a1; sum = p1/q1; k = 1;
è
/*F'2 */   k = k+1; t = bkp1+ak*p0; p0 = p1; p1 = t;
          t = bk*q1+ak*q0; q0 = q1; q1 = t;
          t = s; s = sum; sum = p1/q1;

```

Ï ù àèàèì, ÷-ðí ÷-èñéí í ï áðàòèé, áú í í èí ýàì ù ð á ðáèá òèèèà, ï ðè ýòì í á òí áí ù ø èèí ñú áú.

Ààèúí áéø èá ñááááí èý í öáí í ù ò äðí áýð è èð ï ðèèí æáí èýð ï í æí í ï ï ÷-áðí í óðù èç éí èá [3, 6]; èçéí æáí èá ñí í ñí áí á áú ÷-èñéáí èý öáí í ù ò äðí ááé, à ðàèæá ï í í æãñðáí ï í ó-èðáèúí ù ò ÷-èñéáí í ù ò ï ðèì áðí á áú í àéááðà á ñòàòúá [14].

Ï ðèèí æáí èá Á:
Çí à-áí èý F (x) á í áñéí èüèèò ã ÷-èàò

Ñí ááðæàù èá çããñú çí à-áí èý $\Phi(x)$, í ÷-áí ù ï í èáçí ù á ï ðè ï ðèàáèá è ï ðí ááðèá àèáí ðèð ï í á, ï í èó-áí ù ï ðí ñòù ï ï áðãñ-áòí ï àáí í ù ò èç ðááí ðù [15]:

x	$\Phi(x)$
0.0	0.5
0.5	0.69146 24612 74013
1.0	0.84134 47460 68543
1.5	0.93319 27987 31142
2.0	0.97724 98680 51821

2.5	0.99379 03346 74224
3.0	0.99865 01019 68370
3.5	0.99976 73709 20964
4.0	0.99996 83287 58167
4.5	0.99999 66023 26876
5.0	0.99999 97133 48428
5.5	0.99999 99810 10438
6.0	0.99999 99990 13412
6.5	0.99999 99999 59840
7.0	0.99999 99999 98720
7.5	0.99999 99999 99968
8.0	0.99999 99999 99999

Ï ðèèî ãáí èà Â: Êî äû í à Ñè äëÿ àëã ðèð î â èç §1

```
#include <math.h>
#include <stdio.h>

#define sign(x) (x == 0 ? 0 : (x < 0 ? -1 : 1))
const double pi_const=0.3989422804014;
int N;

double
I(double x, double eps)
{
    double t=x, sum=t, x2=x*x, s=0;
    int n;

    N=0;
    for(n=2; fabs(s-sum) > eps; n+=2) {
        t*=-x2/n; s=sum; sum+=t/(n+1);
        N++; /* Áíáøíÿÿ íáðáíáííàÿ! */
    }
    return 0.5+sum*pi_const;
        /* 8+11*N ííáðàòèé */
}

double
T(double x, double eps)
{
    double t=x, sum=t, x2=x*x, s=0;
    int n;

    N=0;
    for(n=3; fabs(s-sum) > eps; n+=2) {
```



```

        t*=x2/n; s=sum; sum+=t;
        N++; /* Áíàøíÿÿ ïäðáíáííàÿ! */
    }
    return 0.5+sign(x)*sum*exp(-x2/2.)*pi_const;
        /* 14+8*N ïäðáàðèé */
}

double
S(double x, double eps)
{
    double x2=x*x,
           rho=1./(3.-x2),
           sum=fabs(x)*rho, term=x2*sum, t=0, s;
    int n;

    N=0;
    rho*=3.; s=(sum*=3.);
    for(n=2; (x2<0) || ((fabs(s-t) > eps) || (fabs(s-sum) > eps)); n++) {
        rho = 1./(1.+rho*x2*n/(4.*n*n-1));
        term*=rho-1; t=s; s=sum; sum+=term;
        x2=-x2;
        N++; /* Áíàøíÿÿ ïäðáíáííàÿ! */
    }
    return 0.5+sign(x)*sum*exp(-x2/2.)*pi_const;
        /* 23+25*N ïäðáàðèé */
}

double
L(double x, double eps)
{
    double x2=x*x, y=exp(-x2/2.)*pi_const,
           sum, term, r, rho, t, s;

    N=0;
    if (x == 0) return 0.5;
    x2=1./x2; term=sum=y/fabs(x); r=s=0; rho=1;
    do {
        r+=x2; rho=1./(1+r*rho); term*=rho-1;
        t=s; s=sum; sum+=term;
        N++; /* Áíàøíÿÿ ïäðáíáííàÿ! */
    } while(fabs(s-t) > eps || fabs(s-sum) > eps);
    return (x > 0 ? 1-sum : sum);
        /* 16+10*N ïäðáàðèé */
}

void main(void)
{
    double x;
    double f;

    for(x=0.25; x<8; x+=0.25) {
#ifdef TABLE
        printf("\n %4.2f", x);
        f = I(x,0);
        printf("\t%d\t%d", N, 8+11*N);
        f = T(x,0);
        printf("\t%d\t%d", N, 14+8*N);
        f = S(x,0);
        printf("\t%d\t%d", N, 23+25*N);
        f = L(x,0);
        printf("\t%d\t%d", N, 16+10*N);
#else
        f = I(x,0);
        printf("\nI(%4.2f)=%10.8g\t%d\t%d", x, f,N,8+11*N);
        f = T(x,0);
        printf("\nT(%4.2f)=%10.8g\t%d\t%d", x, f,N,14+8*N);
        f = S(x,0);
        printf("\nS(%4.2f)=%10.8g\t%d\t%d", x, f,N,23+25*N);
        f = L(x,0);
        printf("\nL(%4.2f)=%10.8g\t%d\t%d", x, f,N,16+10*N);
#endif
    }
}

```

```
| }
| }
```

Ī ðèèĭ æáí èà Ā: Êî äû í à Ñè äëÿ àèã ðèð î â èç §3

```
#include <math.h>
#include <stdio.h>

#define sign(x) (x == 0 ? 0 : (x < 0 ? -1 : 1))
const double pi_const=0.3989422804014;
int N;

double
D(double x, double eps)
{
    double x1, xn, g0, g1, s=0, sum, t, z;
    static const double PHI[] = {
        0.5, /* x=0 */
        0.841344746068543, /* x=1 */
        0.977249868051821, /* x=2 */
        0.998650101968370, /* x=3 */
        0.999968328758167, /* x=4 */
        0.999999713348428, /* x=5 */
        0.99999999013412, /* x=6 */
        0.99999999998720, /* x=7 */
        0.99999999999999 /* x=8 */
    },
    H=1.0;
    int i, n;

    x1=fabs(x); i=(int)(x1/H+0.5); z=i*H;
    g0=t=PHI[i]; g1=exp(-z*z/2.)*pi_const;
    xn=(x1==z); sum=t+g1*xn;
    N=0;
    for(n=2; fabs(s-t) > eps || fabs(t-sum) > eps; n++) {
        s=-z*g1-(n-2)*g0; g0=g1; g1=s; xn*=x1/n;
        s=t; t=sum; sum+=g1*xn;
        N++; /* Áíâøíÿÿ îäðâîáííàÿ! */
    }
    return (x>0 ? sum : 1-sum);
}

double
P(double x, double eps)
{
    double x1, xn, c0, c1, rz, s, t=0, z;
    int i, n;
    static const double R[] = {
        0.,
        1.4106861306,
        8.8394391760,
        112.51515173,
        3735.8400745,
        336310.71435,
        82292564.750,
        54736210525.,
        98965389434000.
    },
    H=1.0;

    x1=fabs(x); i=(int)(x1/H+0.5); z=i*H;
    c0=s=R[i]; c1=1.+z*c0;
    xn=(x1==z); rz=s+c1*xn;
    N=0;
    for(n=2; fabs(s-t) > eps || fabs(t-rz) > eps; n++) {
        s=(c0+c1*z)/n; c0=c1; c1=s; xn*=x1;
        s=t; t=rz; rz+=c1*xn;
        N++; /* Áíâøíÿÿ îäðâîáííàÿ! */
    }
}
```

```

    }
    return 0.5+sign(x)*rz*exp(-x*x/2)*pi_const;
}

double
F(double x, double eps)
{
    double x1=fabs(x), a, z=0, fz=0;
    double t, s, sum, xn, g0, g1;
    int n;
    double h=0.25;

    N=0;
    while((a=x1-z)>0) {
        if (a > h) a = h;
        /* Ìíääíðíáèà è âú-èñéáíèð ðýää. */
        xn = a; g0 = g1 = exp(-z*z/2)*pi_const;
        t = sum = g1*xn;
        for(n=2, s=0;(fabs(s-t)>eps) || (fabs(t-sum)>eps); n++) {
            N++; /* Áíáøíýý ìáðáíáíáÿ! */
            /* Àú-èñéèì ì-áðááíóð +àñðè-íóð ñóììó */
            xn *= a/n; s = -z*g1-(n-2)*g0;
            g0 = g1; g1 = s; s = t; t = sum; sum += g1*xn;
        };
        /* Á ò. z ðàçèíæáíèà ìñ-èðàíí - ìíøèè ààèúøá */
        fz += sum; z += a;
    }
    return 0.5 + sign(x)*fz;
}

double
C(double x, double eps)
{
    double x1, ra, rz, z, d;
    double t, s, xa, xn, c0, c1;
    int n, gotta=0;
    double h=0.5;

    x1=fabs(x); rz=t=z=0;
    N=0;
    while(!gotta) {
        xa=z; ra=rz; z+=h;
        if(z >= x1) {
            z = x1; gotta = 1;
        }

        c0=s=ra; c1=1.+xa*ra;
        xn=d=z-xa; rz=ra+c1*xn;
        for(n=2;(fabs(s-t)>eps) || (fabs(s-rz)>eps); n++) {
            N++; /* Áíáøíýý ìáðáíáíáÿ! */
            /* Àú-èñéèì ì-áðááíóð +àñðè-íóð ñóììó */
            t=(c0+xa*c1)/n; c0=c1; c1=t; xn*=d;
            t=s; s=rz; rz=s+c1*xn;
        };
    }
    return 0.5 + sign(x)*rz*exp(-x*x/2)*pi_const;
}

double
B(double x, double eps)
{
    double x1=fabs(x), fz=0;
    double t, s, sum, xn, g0, g1;
    int n;
    double a=0.5;

    N=0;
    while(x1>0) {
        if (x1 <= a) a = x1;
        /* Ìíääíðíáèà è âú-èñéáíèð ðýää. */
        xn = a; g0 = g1 = exp(-x1*x1/2)*pi_const;

```

```

    t = sum = g1*xn;
    for(n=2, s=0;(fabs(s-t)>eps) || (fabs(t-sum)>eps); n++) {
        N++; /* Áíáøíÿÿ íáðáíáíáÿ! */
        /* Áú÷èñëèì î÷áðááíóþ ÷āñðè÷íóþ ñóííó */
        xn *= -a/n; s = -x1*g1-(n-2)*g0;
        g0 = g1; g1 = s; s = t; t = sum; sum += g1*xn;
    };
    /* Á ò. z ðàçèíæáíèá ìñ÷èðàíí - ìíøèè àèèüøá */
    fz += sum; x1 -= a;
}
return 0.5 + sign(x)*fz;
}

double
E(double x, double eps)
{
    double x1=fabs(x)*0.707106781186548, z=0;
    double y, s, xn, u, v, w=0;
    int n;
    double a=0.5;

    N=0;
    while(x1>0) {
        if (x1 <= a) a = x1;
        /* Ííäãíðíáèè è âú÷èñëáíèþ ðÿää. */
        xn = a; u = v = exp(-x1*x1)*0.564189583547756;
        s = y = v*a;
        for(n=2;(fabs(w-s)>eps) || (fabs(s-y)>eps); n++) {
            N++; /* Áíáøíÿÿ íáðáíáíáÿ! */
            /* Áú÷èñëèì î÷áðááíóþ ÷āñðè÷íóþ ñóííó */
            w=-2.*(x1*v+u*(n-2.));
            u=v; v=w; xn*=-a/n; w=s; s=y; y+= v*xn;
        };
        /* Á ò. z ðàçèíæáíèá ìñ÷èðàíí - ìíøèè àèèüøá */
        z+=y; x1-=a;
    }
    return 0.5 + sign(x)*z;
}

void main(void)
{
    double x;
    double f;

    for(x=0.25; x<8; x+=0.25) {
#ifdef TABLE
        printf("\n %4.2f", x);
        f = D(x,0);
        printf("\t%d", N);
        f = P(x,0);
        printf("\t%d", N);
        f = C(x,0);
        printf("\t%d", N);
        f = B(x,0);
        printf("\t%d", N);
        f = E(x,0);
        printf("\t%d", N);
#else
        f = D(x,0);
        printf("\nD(%4.2f)=%10.8g\t%d", x, f, N);
        f = P(x,0);
        printf("\nP(%4.2f)=%10.8g\t%d", x, f, N);
        f = C(x,0);
        printf("\nC(%4.2f)=%10.8g\t%d", x, f, N);
        f = B(x,0);
        printf("\NB(%4.2f)=%10.8g\t%d", x, f, N);
        f = E(x,0);
        printf("\nE(%4.2f)=%10.8g\t%d", x, f, N);
#endif
    }
}

```

Èè cãðàcòðà

Äóáí äð Ĩ . Í . Áú ÷èñéáí èà í ðýì ú õ è î áððò í ú õ ó í éöèé ðañí ðáááéáí èý. Ñãð. "Ñòàðèñðèèà è ñòí òàñðè ÷ãñèèá ñèñðàì ú", áú í . 15, Èçä-âí Ĩ ÄÓ, 1971.

Äóáí äð Ĩ . Í . Í áú ÷èñéáí èè ãàì ì à-ðañí ðáááéáí èý. Ñá. "Áú ÷èñèèðàèüí ú á ì àòí áú è ï ðí ãðàì ì è ðí áàí èá",¹ 18, Ĩ ÄÓ, 1971.

Èàí ñ Äæ.Í . ×èñéáí í ú á ì àò í äü äëý áú ñò ðí äáéñð áóþ ù èð áú ÷èñèèð àèüí ú õ ì àø èí . ÈÈ, Ĩ . 1962.

Ï àé-Èðàéáí Ä., Äí ðí Ó. ×èñéáí í ú á ì àò í äü è ï ðí ãðàì ì èðí áàí èá í à ÓÍ ÐÒÐÁÍ á. Ĩ . : Ĩ èð, 1969.

ÒÁÁÈÈÒÛ ÄÄÍ ÆÓÍ Í ÑÒÍ Û Õ ÕÓÍ ÈÏÈÉ, òí Ĩ . Ĩ ., ÄÖ ÄÍ ÑÑÑÐ, 1959.

Õàì ì èí ã Ð.Ä. ×èñéáí í ú á ì àò í äü . Ĩ . : Í àóéà, 1968.

Õí áàí ñèèé Ä.Í . Ĩ ðèèí æ áí èá öäü í ú õ äðí ááé è èð í áí áú áí èé é áí ï ðí ñàì ï ðèáéèæ áí í í äí áí àèèçà. Ĩ . :ÄÈÒÒÈ, 1956.

Barton S.P., Wagner J.F. *Remarks on algorithm 123*. CACM, 1964, No.3.

Crawford M., Techo R. *Algorithm 123*. CACM, 1962, No.9.

Cyvin S.J. *Algorithm 226*. CACM, 1967, No.7.

Hastings C., Hayward J.T., Wong J.P. *Approximations for digital computers*. Princeton Univ. Press, Princeton, N.J., 1955

Hill I.D., Joyce S.A. *Algorithm 304*. CACM, 1967, No. 10.

McLaren M.D. *Algorithm 272*. CACM, 1965, No. 12.

Shenton L.R. *Inequalities for the normal integral including a new continued fraction*. Biometrika, 1956, v.41, p.177

Teichroew D. Use of continued fractions in high-speed computing. Math. Tables Aids Comput., 1952, v.6, p.127